

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

Strada Lev Tolstoi nr.22-24 Sector 1 cod 011948 București

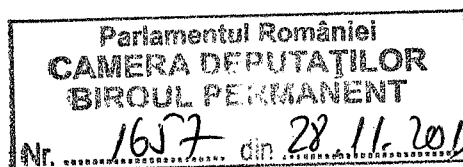
Telefon: 004.021.307.87.31; Fax: 004.021.307.88.84

Internet: <http://www.curteadeconturi.ro>

CABINET PREȘEDINTE

Nr. 12.631 NV / 22.11. 2016

A-lui S.G. Pănciu - pt. BP
spre informare

CAMERA DEPUTAȚILOR

Domnului Președinte Florin IORDACHE

În pre BP.

Am onoarea să vă prezint, alăturat, Sinteza rapoartelor de audit privind **Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei** întocmită de către Curtea de Conturi a României urmare misiunilor desfășurate atât la Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, cât și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială.

Sfera de cuprindere a auditului o reprezintă unele acțiuni în domeniul asistenței sociale ale Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în calitate de organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, cu rol de sinteză și coordonare a aplicării strategiei și politicilor Guvernului în domeniile muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, cu focalizare pe patru categorii de beneficii de asistență socială:

1. *alocația de stat pentru copii;*
2. *indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare/de inserție;*
3. *ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat;*
4. *alocația pentru susținerea familiei.*

Analiza aspectelor prezentate în această sinteză s-a inițiat și desfășurat în temeiul prevederilor cuprinse în Acordul de împrumut, care a vizat Proiectul privind modernizarea sistemului de asistență socială, încheiat între România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ratificat prin Legea nr. 68/25 aprilie 2012.

Potrivit Anexei nr. 2 „Implementarea proiectului”- Secțiunea II, pct. A.3 din Acord, „Pe perioada de implementare a Proiectului, Împrumutatul, prin Curtea de Conturi, va realiza auditul anual al programelor de asistență socială incluse în PCE și va transmite Băncii rapoartele de audit în termen de cel mult douăsprezece (12) luni după sfârșitul anului calendaristic auditat, începând cu auditul anului 2011” (PCE-Programul de Cheltuieli Eligibile).

De asemenea, la efectuarea misiunilor de audit au fost avute în vedere competențele și atribuțiile prevăzute de *Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, republicată, potrivit căreia prin exercitarea funcției de control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului, aceasta furnizează Parlamentului rapoarte privind utilizarea și administrarea resurselor în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

Din analiza efectuată asupra celor patru beneficii de asistență socială auditate a rezultat faptul că, în anul 2015, activitatea în domeniul asistenței sociale a fost complexă și a avut în vedere asigurarea resurselor necesare cetățenilor pentru a participa la viața economică și socială, în contextul general al constrângerilor financiare generate de criza economică, precum și susținerea persoanelor aflate în situație de dificultate, până la depășirea acestora și reintegrarea socială.

Concluzia care a rezultat în urma auditului este că și în anul 2015, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a implementat o serie de măsuri care au contribuit la îmbunătățirea sistemului de asistență socială, precum și la utilizarea eficientă a resurselor bugetare primite cu această destinație.

Totuși, mai sunt necesare o serie de îmbunătățiri ale sistemului, care să conducă inclusiv la încadrarea în limite rezonabile a nivelului de eroare și fraudă în acordarea celor patru beneficii de asistență socială supuse analizei. În consecință, sistemul de asistență socială este funcțional, dar este perfectibil.

Precizăm că raportul a fost aprobat de Plenul Curții de Conturi prin Hotărârea nr. 395/17.11.2016.

Vă rog să primiți asigurarea înaltei mele considerații.

PREȘEDINTE

Nicolae VĂCĂROIU

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

SINTEZA

rapoartelor de audit

*Performanța acordării unor beneficii de asistență socială
pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea
copilului și a familiei*

Colectivul de elaborare:

Curtea de Conturi a României - Departamentul V
Conf.univ.dr. Ioan HURJUI - Șef Departament
Petronela ROTARIU - Director
Daniela STOIAN - Director adjunct
Anca MOISEI - Auditor public extern

Adresa:

Curtea de Conturi a României
Strada Lev Tolstoi, nr. 22-24, sector 1, București
Telefon: (+40) 21.30.78.706; Fax : (+40)21.30.78.894
E-mail: DepartamentV@rcc.ro
Site: <http://www.curteadeconturi.ro>

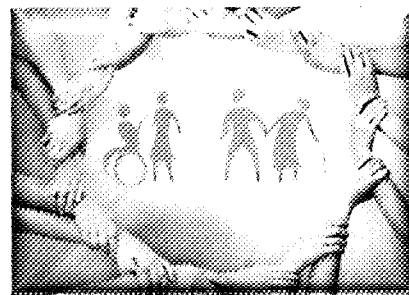
C U P R I N S

Nr. crt.	Capitol	Pagina
	Abrevieri	1
I.	Introducere	2-3
II.	Indicatori privind sărăcia și excluziunea socială în Uniunea Europeană și în România în contextul Strategiei Europa 2020	3-9
III.	Sistemul de asistență socială	10-12
IV.	Prezentarea generală a beneficiilor de asistență socială	13-21
V.	Obiectivul general și obiectivele specifice ale auditului	21-22
VI.	Constatări și concluzii	22-42
VII.	Recomandări	42-45

ABREVIERI UTILIZATE

AJPIS	Agencia Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială
ANAF	Agencia Națională de Administrare Fiscală
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPIS	Agencia Națională pentru Plăți și Inspecție Socială
ASF	Alocația pentru susținerea familiei
CNPP	Casa Națională de Pensii Publice
DPS	Direcția Politici Sociale
ICC	Indemnizația pentru creșterea copilului
ISR	Indicatorul social de referință
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
PIB	Produsul Intern Brut
PNR	Programul Național de Reformă
SAFIR	Program informatic integrat pentru administrarea și gestionarea beneficiilor de asistență socială
VMG	Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat

Prezentul raport este destinat Președinției, Parlamentului, Guvernului, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Finanțelor Publice, Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, potrivit Legii nr. 68/25 aprilie 2012 pentru ratificarea Acordului de împrumut, precum și opiniei publice.

În contextul **Strategiei Europa 2020**, Guvernul României s-a angajat la o amplă reformă a sistemului de asistență socială prin *Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale* care a fost aprobată prin *Memorandum*, în luna februarie 2011.

Pentru susținerea implementării *Strategiei privind reforma în domeniul asistenței sociale* în România, a fost conceput *Proiectul privind modernizarea sistemului de asistență socială*, proiect susținut de *Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare*, printr-un împrumut ratificat în data de 8 iulie 2011 sub forma *Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare* prin *Legea nr.68/25 aprilie 2012*.

Aspectele prezentate în acest raport **s-au inițiat** și desfășurat în temeiul prevederilor cuprinse în acest Acord de împrumut. Potrivit Anexei nr. 2, Implementarea proiectului - Secțiunea II, pct. A.3 din Acord *"Pe perioada de implementare a Proiectului, Împrumutatul, prin Curtea de Conturi, va realiza auditul anual al programelor de asistență socială incluse în PCE și va transmite Băncii rapoartele de audit în termen de cel mult douăsprezece (12) luni după sfârșitul anului calendaristic auditat, începând cu auditul anului 2011"* (PCE-Programul de Cheltuieli Eligibile).

Precizăm că termenul inițial de finalizare a proiectului fixat pentru anul 2013 a fost prelungit în mod succesiv, de către Guvernul României, la data prezentului raport termenul de finalizare a fost stabilit pentru anul 2017, potrivit HG nr.472/2015.

Totodată, în anul 2015 a mai fost adoptată *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020* (HG nr. 383/2015). Secțiunea din cadrul strategiei recent adoptate referitoare la *Politicile orientate*, respectiv 2.2.*Transferuri sociale* este în concordanță cu prima strategie, respectiv *Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale*.

Urmare acestui fapt, Curtea de Conturi a României a desfășurat anual, începând cu anul 2012, misiuni de audit ocazie cu care au fost abordate cele patru beneficii de asistență socială (definite PCE în Legea nr. 68/2012), respectiv: ***alocația de stat pentru copii, indemnizația de creștere a copilului (inclusiv stimulente lunar/de inserție), alocația pentru susținerea familiei și ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat.***

În misiunile de audit efectuate au fost avute în vedere competențele și atribuțiile prevăzute de Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, potrivit cărora prin exercitarea funcției de control asupra modului de formare, de administrare și de întreținere a resurselor financiare ale statului, aceasta furnizează Parlamentului rapoarte

privind utilizarea și administrarea resurselor în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

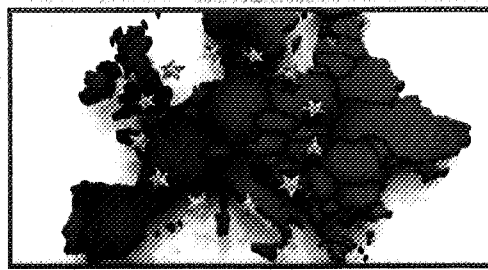
La redactarea prezentului raport au stat constatările, concluziile și recomandările conținute în actele întocmite ca urmare a misiunilor de audit al performanței, desfășurate la Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV) și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS), precum și ca urmare a misiunilor de audit financiar desfășurate atât la ANPIS cât și la unele dintre agențiile județene pentru plăți și inspecție socială, entități prin intermediul cărora se evidențiază stabilirea drepturilor de beneficii de asistență socială și se efectuează plata acestora. Pentru celelalte agenții teritoriale necuprinse în audit în anul 2016, verificările s-au efectuat de la nivelul ANPIS.

Concluzia generală care a fost formulată și în anii precedenți este aceea că **sistemul de asistență socială este funcțional, dar necesită unele îmbunătățiri care să conducă inclusiv la încadrarea în limite rezonabile a nivelului de eroare.**

II. Indicatori privind sărăcia și excluziunea socială în Uniunea Europeană și în România, în contextul Strategiei Europa 2020¹

▪ În EUROPA

Strategia Europa 2020 propune o nouă viziune economică, care să ajute Uniunea Europeană (UE) să iasă din criză și să edifice o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, de productivitate și de coeziune socială.

În vederea definirii direcției în care UE dorește să evolueze până în anul 2020, Comisia Europeană a propus **5 obiective principale interconectate:**

- 1. rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 ani - minimum 75%;**
- 2. nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare - 3% din PIB-ul UE;**
- 3. atingerea obiectivului „20/20/20” (sau 30/20/20, în cazul respectării anumitor condiții) în domeniul schimbărilor climatice și al energiei;**
- 4. rata părăsirii timpurii a școlarizării - 10%, iar ponderea populației cu studii superioare și vârsta între 30 și 34 de ani - cel puțin 40%;**
- 5. reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie (ceea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie).**

¹ Sursa: EUROSTAT

Unul dintre cele 5 obiective ale Strategiei Europa 2020 este **reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie** până în anul 2020.

Potrivit Eurostat (Biroul de Statistică al Uniunii Europene), cele mai recente date statistice complete sunt din anul 2014, când 122,3 milioane de persoane se aflau în risc de sărăcie și excluziune socială. Numărul acestor persoane a scăzut constant înainte de începerea crizei economice însă în anii următori a avut o evoluție ascendentă, ajungând la cel mai mare număr în anul 2012, respectiv 123,6 milioane de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în UE-28².

În perioada 2012 -2014, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială s-a redus ușor, ajungând la puțin peste 122 milioane de persoane (24,4% din totalul populației UE-28). Aceasta înseamnă că aproape **1 persoană din 4 se află în una din cele trei forme de sărăcie sau excluziune socială**, adică:

- ✓ **este expusă riscului sărăciei relative** (AROP- at risk of poverty), adică dacă veniturile gospodăriei din care face parte sunt mai mici decât pragul sărăciei, stabilit la 60% din media veniturilor disponibile pe adult echivalent;

- ✓ **se confruntă cu privațiuni materiale severe** (SMD - severe material deprivation)-din cauza lipsei resurselor financiare, membrii gospodăriei nu își pot permite cel puțin patru din cele nouă componente considerate esențiale pentru un trai decent (achitarea cu întârziere a chiriei, utilităților, ratelor la împrumuturi; plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă; consumul de carne, pui, pește sau proteine echivalente cel puțin o dată la două zile; posibilitatea de a face față cu resursele proprii, cheltuielilor neprevăzute, echivalente cu 1/12 din valoarea pragului anual de sărăcie; deținerea unui telefon fix sau mobil; deținerea unui televizor color; deținerea unei mașini de spălat; deținerea unui autoturism personal; asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței);

- ✓ **locuiește într-o gospodărie pentru care intensitatea muncii este extrem de redusă** (VLWI - very low work intensity) în care persoanele nu muncesc decât foarte puțin din capacitatea lor de a munci.

Împreună, cei trei indicatori reflectă obiectivul Strategiei Europa 2020 de garantare a faptului că beneficiile creșterii economice sunt larg distribuite și că persoanele aflate în prezent la marginea societății pot juca un rol activ în cadrul acesteia.

În vederea atingerii obiectivului **reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie** (ceea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie) ar trebui abordate politici economice, de ocupare a forței de muncă, referitoare la taxe și educație adecvate.

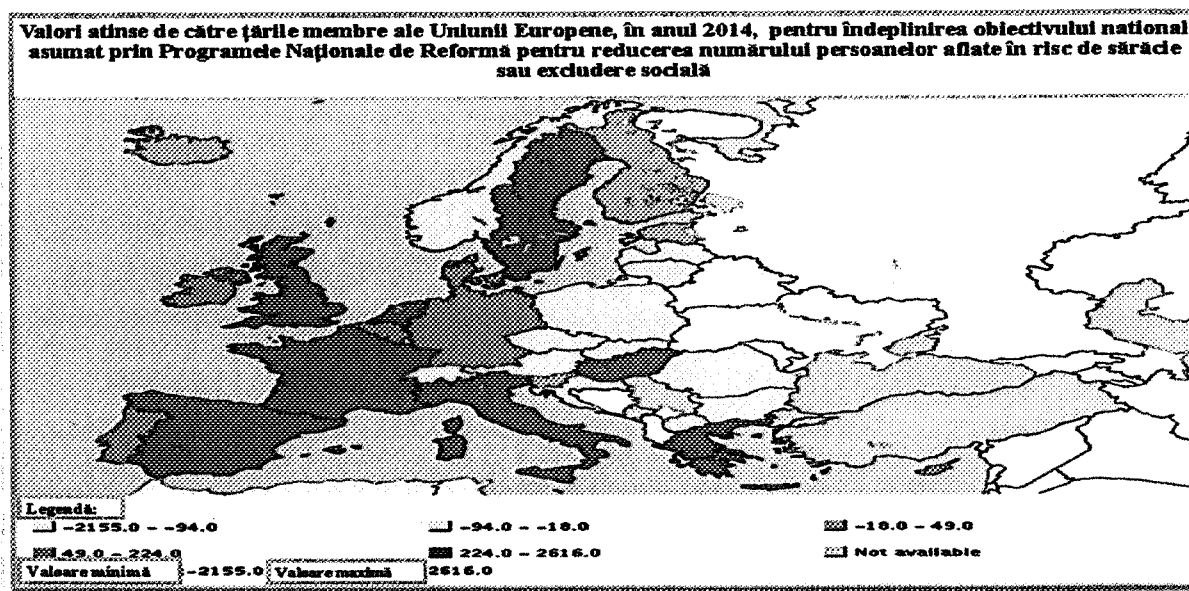
În acest sens, statele membre și-au stabilit propriile lor ținte în cadrul **Programelor Naționale de Reformă**. În majoritatea țărilor membre **ținta de atins** a fost exprimată într-o valoare absolută a persoanelor care trebuie să iasă din sărăcie și excluziune socială comparativ cu **anul de referință, respectiv 2008**.

În anul 2008, numărul persoanelor care erau expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială în UE a fost de **116,4 milioane**, iar **reducerea cu 20 de milioane de persoane** din obiectivul stabilit de UE corespunde unei situații în care **96,4 milioane de persoane** vor fi expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială în 2020.

² **UE-28 (de la 01 iulie 2013):** EU-27 (Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Cehia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxembourg, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Marea Britanie.) + Croația

Grafic, situația la nivelul UE, în anul 2014, se prezintă astfel:

Figura nr.1
-mii persoane-

În cadrul unor țări membre ale Uniunii Europene, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială a crescut față de anul 2008, mărind astfel distanța față de obiectivele naționale asumate (Belgia, Danemarca, Irlanda, Grecia, Spania, Franța, Italia, Cipru, Luxemburg, Ungaria, Malta, Olanda, Portugalia, Slovenia).

De asemenea, Cehia, Letonia, Lituania, Austria au înregistrat o scădere a numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială, dar nu au atins țintele stabilite prin Programele Naționale de Reformă.

Polonia și România au atins țintele naționale stabilite pentru reducerea numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială, respectiv Polonia cu 2.155 mii persoane față de 1.500 mii persoane stabilite ca obiectiv și România cu 1.021 mii persoane.

Bulgaria, Danemarca, Estonia și Letonia și-au stabilit obiectivul pe unul sau mai mulți subindicatori.

Germania, Irlanda, Olanda, Suedia și Marea Britanie și-au definit țintele naționale pe indicatori specifici care nu sunt raportați Eurostat.

Printre statele UE-28 care au depășit nivelul mediu se află România și Bulgaria, unde aproximativ 40% din populație se încadra în sărăcie și excludere socială. La polul opus, statele care se situează sub media UE-28 sunt Cehia (14,8%), Olanda (16,5%) și Suedia (16,9%). Reducerea persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială în cadrul statelor membre ale UE a variat între 0,1% și 5,8%, față de anul de referință (2008). **Cele mai mari progrese s-au înregistrat în Polonia (5,8%) România (4,7%)** urmată de Slovacia (2,2%). La polul opus se află anumite țări, care au înregistrat o creștere a procentului numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială față de anul 2008, cele mai mari creșteri s-au înregistrat în Grecia (7,9%), Spania (5,4%) și Estonia (4,2%).

Una dintre cauzele diferențelor dintre procentul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială o constituie impactul diferit al crizei economice asupra statelor membre ale Uniunii Europene.

Anumite grupuri din cadrul populației sunt mai afectate de riscul de sărăcie și excludere socială. Cele mai afectate sunt femeile, copiii, tinerii, șomerii, familiile monoparentale și cei care trăiesc singuri, persoanele cu un nivel scăzut de educație, persoanele născute într-o țară diferită de cea de rezidență și cei care trăiesc în zonele rurale.

Cea mai mare rată a riscului sărăciei relative pentru copii în comparație cu rata sărăciei relative la nivelul întregii populații s-a înregistrat în **România, Ungaria și Malta**, în aceste țări AROPE³ fiind cu aproximativ 7,5% mai mare decât AROPE la nivelul întregii populații. La polul opus, cu **cea mai mică rată a sărăciei relative** se situează Danemarca, Cipru, Slovenia, Germania, Finlanda, Suedia, Croația și Estonia.

În anul 2014, comparativ cu anul 2013, **rata persoanelor care trăiesc în gospodării unde intensitatea muncii este scăzută** a crescut în 16 state membre ale UE și a scăzut în Irlanda (-2,9 pp), Lituania (-2,2 pp), Marea Britanie și Grecia (-1,0 pp), Bulgaria (-0,9 pp), Estonia (-0,8 pp), Suedia (-0,7 pp), Luxemburg și Slovacia (-0,5 pp), Letonia și Ungaria (-0,4 pp) și Croația (-0,1 pp).

În anul 2014, în UE, **rata persoanelor care se confruntă cu privațiuni materiale severe** a fost de 9% în scădere cu 0,6pp față de anul 2013. Cele mai mici valori s-au înregistrat în Olanda și Danemarca (3,2%), Finlanda (2,8%), 1,4% în Luxembourg și 0,7% în Suedia. La polul opus s-a situat Bulgaria (33,1%) și România (26,3%).

Aceasta a crescut în anul 2014 comparativ cu anul 2013 în Grecia (1,2pp), Spania (0,9pp), Belgia (0,8pp), Malta și Olanda (0,7pp), Finlanda (0,3pp) și Cehia (0,1pp).

▪ În ROMÂNIA

Statele membre ale Uniunii Europene, printre care și România, și-au stabilit propriile lor ținte în cadrul Programelor Naționale de Reformă elaborate în vederea atingerii obiectivelor stabilite prin Strategia 2020.

România, pentru obiectivul privind reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie până în anul 2020, **s-a angajat să reducă numărul persoanelor relativ sărace de la 5,01 milioane în anul 2008 la 4,43 milioane în anul 2020, adică cu 580.000 persoane.**

Pentru a realiza acest obiectiv, România a ales să recurgă la unul din cei trei indicatori menționați anterior, respectiv **rata expunerii la riscul de sărăcie**. Pentru anul 2008, ales ca an de referință la nivelul UE, **pragul utilizat a fost de 459,33 lei**, ceea ce înseamnă că o persoană care realizează venituri sub acest prag este săracă.

În anul 2014, în România, ultimul an pentru care există date publicate de Eurostat, **numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (AROE)** a fost de **8.549 mii persoane** în scădere cu 52 mii persoane față de anul 2013 și cu 358 mii persoane față de anul 2012. Raportat la populația totală a României, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în anul 2014 a fost de **40,2%** în scădere cu 0,2pp față de anul 2013 și cu 1,5 pp mai puțin față de anul 2012.

Rata sărăciei relative a fost de **25,4%** în anul 2014, în creștere față de anii 2013 și 2012. Astfel, numărul persoanelor aflate în sărăcie relativă (**AROP**) a fost de 5.390 mii persoane în anul 2014 în creștere cu 513 mii persoane față de anul 2013.

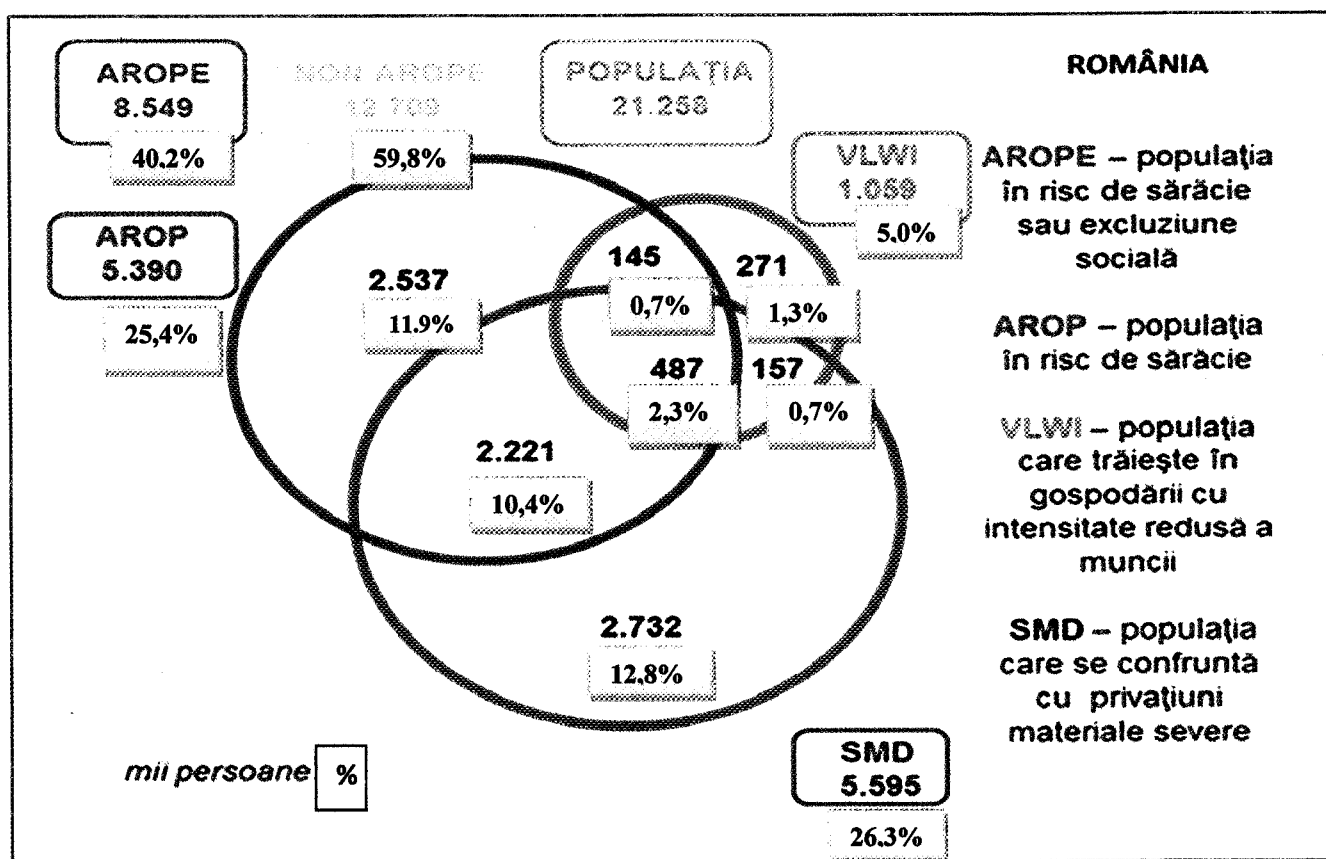
³ AROPE- populația în risc de sărăcie sau excluziune socială

Pragul sărăciei relative, respectiv **60%** din media veniturilor disponibile pe adult-echivalent, a fost în anul 2014 de **485 lei/lună**, în creștere cu 24 lei/lună față de anul 2013.

De asemenea, numărul persoanelor care locuiesc într-o gospodărie pentru care **intensitatea muncii este foarte scăzută (VLWI)** a fost de 1.059 mii persoane în scădere cu 20 mii persoane față de anul 2013, ceea ce reprezintă un procent de 6,4 din totalul populației în anul 2014.

Mai mult decât atât, numărul persoanelor afectate de **privațiuni materiale (SMD)** severe a fost de 5.595 mii persoane ceea ce reprezintă 26,3% din totalul populației în scădere cu 2,5pp față de anul 2013.

Indicatorii utilizați la monitorizarea Strategiei Europa 2020, referitori la România, în anul 2014 (mii persoane/pondere în total populație), se prezintă grafic astfel (*Figura nr.2*):

Indicatorii Europa 2020 referitori la România, pentru toți anii începând cu 2007, vor fi recalculați, pornind de la populația rezidentă obținută pe baza rezultatelor Recensământului Populației și Locuințelor 2011 (recalcularea a fost legiferată prin HG nr.1019/2014 privind aprobarea Programului Statistic Național Anual 2015).

De menționat că, potrivit H.G nr.1019/2014 privind aprobarea Programului Statistic Național Anual 2015, secțiunea Statistică socială, termenul de transmitere la MMFPSPV a indicatorilor de monitorizare a Strategiei Europa 2020, pentru anul 2015, este 15.10.2016.

Creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu 580 mii persoane, până în anul 2020, față de anul 2008, este ținta asumată de România în vederea îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020.

În anul 2014 comparativ cu anul 2008, conform datelor publicate de Eurostat, ponderea persoanelor din România care se confruntă cu riscul de sărăcie și excluziune socială în totalul populației **a scăzut cu patru puncte procentuale (cea mai mare reducere din statele membre ale Uniunii Europene, după Polonia).**

În acest scop, la sfârșitul anului 2014, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a supus dezbaterii publice **Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015 - 2020 și Planul strategic de acțiuni pentru perioada 2015 – 2020**, care au fost adoptate prin Hotărârea de Guvern nr. 383/2015.

Strategia prevede un cadru cuprinzător pentru reducerea sărăciei, dar reușita acesteia depinde de planificarea concretă și realistă, de bugetul disponibil și de cooperarea existentă în cadrul administrației publice centrale și locale, precum și de cooperarea cu societatea civilă.

Persoanele vulnerabile cărora li se adresează în mod specific strategia privind incluziunea socială sunt cele excluse de pe piața forței de muncă, din sistemul de educație, sănătate, locuire și alte servicii.

Cele mai mari categorii includ: persoane sărace, copii și tineri lipsiți de îngrijire și sprijin parental, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice singure sau dependente, romi, persoane dependente de alcool, droguri și alte substanțe toxice, persoane lipsite de libertate, aflate sub control judiciar sau aflate în evidența serviciilor de probațiune, persoane fără domiciliu, victime ale violenței domestice, victime ale traficului de ființe umane, refugiați și imigranți, precum și persoane care trăiesc în comunități marginalizate. În ansamblu, aceste grupuri însumează circa trei milioane de persoane.

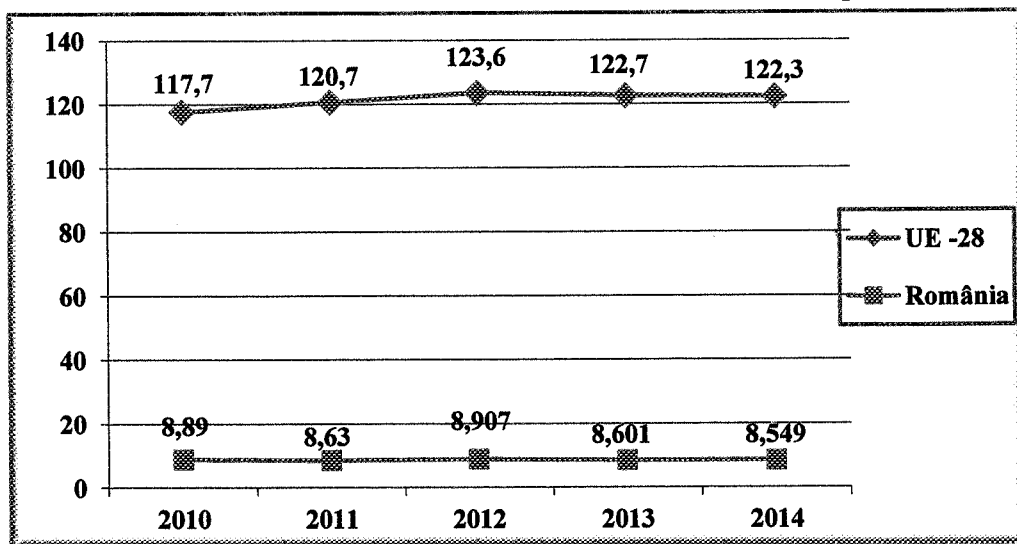
Principalele rezultate vizate a fi obținute prin implementarea strategiei privind incluziunea socială și reducerea sărăciei sunt:

- creșterea gradului de ocupare a persoanelor sărace și vulnerabile prin programe ample de activare pe piața muncii;
- creșterea sprijinului financiar pentru persoanele cu venituri reduse (prin programul referitor la venitul minim de inserție) și introducerea stimulentei pro-activare pentru beneficiarii programului de beneficii sociale;
- promovarea incluziunii sociale a comunităților marginalizate printr-o abordare integrată, concentrată asupra copiilor;
- îmbunătățirea funcționalității serviciilor sociale;
- integrarea beneficiilor de asistență socială, a serviciilor sociale, a serviciilor de ocupare și a altor servicii publice prin transformarea asistentului social într-un ”integrator”, cu o atribuție solidă de management de caz;
- investiții într-un sistem solid de e-asistență socială;
- creșterea rolului economiei sociale în reducerea excluziunii sociale.

Evoluția numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială în perioada 2010-2014 în UE-28 și în România, se prezintă grafic astfel:

Graficul nr.1

- mii persoane-

Sursă: Eurostat

În concluzie, din graficul prezentat anterior rezultă că, în general, în perioada 2010-2014, evoluția la nivelul UE-28 a fost similară cu cea din România, în sensul că anul 2012 se remarcă ca fiind anul cu cel mai mare număr de persoane, iar anul 2014 este cel în care s-a înregistrat cel mai mic număr de persoane care se aflau în risc de sărăcie și excludere socială.

De asemenea, în perioada 2012-2014 s-a înregistrat o tendință descendentă a numărului de persoane atât la nivelul UE-28, cât și la nivelul României.

Deși în scădere, rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială înregistrată în 2014 în România a fost una dintre cele mai mari⁴ din UE (40%). În ciuda tendinței de scădere a ratei persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, un număr mai mare de persoane se confruntă cu o sărăcie monetară⁵, în contextul creșterii inegalităților⁶ și al unui impact limitat al transferurilor sociale asupra reducerii sărăciei.

Lipsurile materiale grave continuă să reprezinte o provocare, în sensul că 26% din populație și 31% dintre persoanele cu handicap nu își pot permite să cumpere produse considerate a fi de dorit sau necesare pentru a duce o viață corespunzătoare. În 2014, aproape o treime din copiii din România trăiau în condiții de lipsuri materiale grave și unul din doi copii era expus riscului de sărăcie sau de excluziune socială. Rata sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă rămâne cea mai ridicată din UE.

⁴ Document de lucru al serviciilor Comisiei Europene, Raportul de țară al României pentru 2016, Bruxelles, 26.02.2016, SWD (2016) 91 final; www.ec.europa.eu

⁵ Persoanele care trăiesc în condiții de sărăcie monetară sunt cele care încasează mai puțin de 60% din venitul median disponibil pe adult echivalent

⁶ Raportul dintre veniturile celor mai bogați 20% din populație față de cel al celor mai săraci 20% din populație

III. Sistemul de asistență socială în România

Sistemul național de asistență socială se compune din sistemul de beneficii de asistență socială și servicii sociale.

Sistemul național de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții și măsuri prin care statul, prin autoritățile administrației publice centrale și locale, colectivitatea locală și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau

înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau excluderea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.

Legislația existentă în România cu privire la *sistemul național de asistență socială* conferă **Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV)**, denumit în continuare minister, calitatea de autoritate publică centrală care elaborează și coordonează politica socială, în general și cea a asistenței sociale, în particular.

Măsurile din domeniul sistemului național de asistență socială se pun în aplicare de instituțiile organizate la nivel central (MMFPSPV și instituțiile subordonate) și la nivel local (serviciile publice de asistență socială din subordinea consiliilor locale sau, după caz, de către unitățile administrativ-teritoriale: primării).

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și unitățile sale subordonate administrează sistemul național de asistență socială și asigură îndeplinirea măsurilor și acțiunilor prevăzute în actele normative privind beneficiile de asistență socială și serviciile sociale.

Totodată, ministerul având calitatea de organ de specialitate al administrației publice centrale cu rol de coordonare a aplicării strategiilor și politicilor Guvernului în domeniul protecției sociale, a asigurat cadrul legal prin adoptarea unor măsuri necesare pentru aplicarea corespunzătoare a prevederilor legale specifice fiecărui beneficiu de asistență socială.

În acest sens, a fost reglementat cadrul general de organizare, funcționare și finanțare a sistemului național de asistență socială în România, prin adoptarea *Legii nr.292/2011 a asistenței sociale* care a creat cadrul legal și instituțional ce definește reforma în domeniu.

Totodată, punerea în aplicare a noilor reglementări cuprinse în *Legea asistenței sociale* a necesitat modificarea actelor normative de bază, care legiferează acordarea beneficiilor de asistență socială.

Beneficiile de asistență socială reprezintă o formă de suplimentare sau de substituie a veniturilor individuale/familiale obținute din muncă, în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, precum și o formă de sprijin în scopul promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții anumitor categorii de persoane ale căror drepturi sociale sunt prevăzute expres de lege.

În funcție de scopul și natura lor, beneficiile de asistență socială se acordă fie doar în baza evaluării veniturilor bănești, fie în baza evaluării cumulate a veniturilor bănești, a bunurilor și a veniturilor ce pot fi obținute prin valorificarea/utilizarea bunurilor mobile și

imobile, aflate în proprietate ori folosință. Acestea reprezintă măsuri financiare destinate asigurării unui standard minim de viață, susținerii familiei și copilului, promovării și garantării exercitării de către persoanele cu nevoi speciale a drepturilor și libertăților fundamentale.

Cuquanturile beneficiilor de asistență socială se stabilesc în raport cu indicatorul social de referință, prin aplicarea unui indice social de inserție.

Indicatorul social de referință (ISR) reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează beneficiile de asistență socială suportate din bugetul de stat. Indicatorul social de referință a rămas la același nivel, respectiv la valoarea de 500 lei⁷.

Acest indicator, parametrul de bază cu care sunt corelate toate transferurile, a rămas înghețat de la introducerea sa din anul 2008, în pofda unei inflații cumulate de 28,7% în perioada 2008-2015. O revizuire periodică a indicelui social de referință a fost evitată în favoarea unor creșteri discreționare ale unora dintre prestații.

Indicele social de inserție (ISI) este coeficientul de multiplicare aplicabil indicatorului social de referință și se stabilește în raport cu tipul de familie, precum și cu scopul beneficiului de asistență socială.

Nivelul beneficiilor de asistență socială cumulate de o persoană singură sau, după caz, de o familie nu poate depăși un coeficient raportat la valoarea indicatorului social de referință. Coeficientul se stabilește anual prin hotărâre a Guvernului, în funcție de tipul familiei și al beneficiilor de asistență socială la care aceasta sau membrii acesteia, respectiv persoana singură au dreptul.

Beneficiile de asistență socială reprezintă măsuri financiare destinate asigurării unui standard minim de viață, susținerii familiei și copilului, promovării și garantării exercitării de către persoanele cu nevoi speciale a drepturilor și libertăților fundamentale.

Obiectivul general urmărit de minister îl reprezintă stabilirea unui mecanism unic de organizare al sistemului de asistență socială, a modalităților de finanțare, a tipurilor de beneficii, de definire a beneficiarilor și a nevoilor concrete ale acestora.

Entitatea cu personalitate juridică, înființată cu scopul creării unui sistem unitar privind administrarea procesului de acordare a beneficiilor de asistență socială este **Agencia Națională pentru Plăți și Inspectie Socială (ANPIS)** care funcționează în subordinea ministerului.

La rândul ei, ANPIS funcționează la nivel local prin 42 de agenții teritoriale pentru plăți și inspectie socială ca servicii publice deconcentrate, cu personalitate juridică, prin care se asigură la nivelul întregii țări gestionarea sistemului beneficiilor de asistență socială, precum și coordonarea, îndrumarea și controlul activității agențiilor teritoriale, în scopul aplicării unitare a legislației în domeniul specific de activitate și al realizării atribuțiilor ce le revin, potrivit legii.

Prin înființarea tuturor instituțiilor prevăzute de *Legea privind sistemul național de asistență socială* adoptată în anul 2006 și mai apoi prin *Legea asistenței sociale* adoptată de Parlamentul României în anul 2011, se asigură consolidarea instituțională a sistemului național de asistență socială, cu aplicabilitate încă din anul 2012.

Ministerul a asigurat prin bugetul aprobat pentru anul 2015, alocarea sumelor necesare efectuării tuturor plăților către titularii de beneficii de asistență socială, iar agențiile județene

⁷ *Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare.*

pentru plăți și inspecție socială au efectuat plata la timp a acestora către beneficiari, nefiind semnalate în acest sens disfuncții sau nemulțumiri.

Fondurile publice pentru susținerea sistemului de beneficii de asistență socială, acordate prin bugetul ministerului, au fost în anul 2015 de 9.958 milioane lei (2.240 milioane EURO*), reprezentând 1,40% din produsul intern brut al României (în anul 2015, produsul intern brut al României a fost de 710.267 milioane lei**).

Beneficiile de asistență socială care au făcut obiectul misiunilor de audit (alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție, ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat, alocația pentru susținerea familiei, au presupus în anul 2015 un efort bugetar de 6.563 milioane lei (1.476 milioane EURO*), cu o pondere de 0,92 % în produsul intern brut.

Ponderea cea mai ridicată, în totalul plăților pentru beneficiile de asistență socială care au făcut obiectul misiunilor de audit, o reprezintă plățile efectuate pentru plata alocației de stat pentru copii, pentru care s-au cheltuit 54% din fondurile publice primite, urmate de plățile pentru indemnizația pentru creșterea copilului, pentru care s-au cheltuit 28% din fondurile bugetare primite.

*Cursul mediu BNR pentru anul 2015 – 1EUR=4,4450

** Sursa: Institutul Național de Statistică

Curtea de Conturi a efectuat în anul 2016 misiunea privind **„Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei”** la Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS). La unele agenții județene pentru plăți și inspecție socială s-au efectuat misiuni de audit financiar în cadrul cărora au fost abordate cele patru beneficii, iar celelalte agenții au fost verificate de la nivelul ANPIS, având în vedere că acestea sunt entități prin intermediul cărora se evidențiază stabilirea drepturilor de beneficii de asistență socială și se efectuează plata acestora.

S-a evaluat fundamentarea necesarului de resurse bugetare, modul în care instituțiile auditate s-au implicat în monitorizarea și supravegherea acordării beneficiilor de asistență socială, în scopul identificării celor mai bune rezultate obținute ca urmare a efectelor implementării măsurilor luate pentru îmbunătățirea performanțelor în sistemul de beneficii de asistență socială, dar și pentru identificarea disfuncționalităților existente în cadrul acestuia, cu focalizare pe următoarele patru categorii de drepturi:

1. **alocația de stat pentru copii;**
2. **indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție;**
3. **ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat;**
4. **alocația pentru susținerea familiei.**

Analiza efectuată cu prilejul auditului a avut în vedere datele raportate prin situațiile financiare întocmite de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, care au cuprins operațiunile economice efectuate de către agențiile județene pentru plăți și inspecție socială pe tot parcursul anului, operațiuni reflectate în situațiile financiare trimestriale și anuale care cuprind și conturile de execuție bugetară.

IV. Prezentarea generală a beneficiilor de asistență socială

Din situațiile financiare depuse la Ministerul Finanțelor Publice rezultă că plățile efectuate în anul 2015 de către minister pentru acordarea tuturor beneficiilor de asistență socială au fost în sumă de **9.958 milioane lei (2.240 milioane EURO)**.

Ponderea în **produsul intern brut** a plăților cu toate beneficiile de asistență socială acordate prin bugetul MMFPSPV, precum și a celor 4 beneficii de asistență socială auditate, în perioada 2013-2015, se prezintă astfel:

Tabelul nr.1

-mil. lei-

Denumire	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015
Produsul intern brut (PIB)*	637.456	669.500	710.267
Asigurări și asistență socială	7.971	8.100	9.958
Pondere plăți asigurări și asistență socială din PIB (%)	1,25	1,20	1,40
Beneficiile de asistență socială auditate	5.193	5.370	6.563
Pondere plăți beneficii auditate din PIB (%)	0,81	0,80	0,92
Pondere beneficii auditate în total (%)	65	66	66

*Sursa: Institutul Național de Statistică

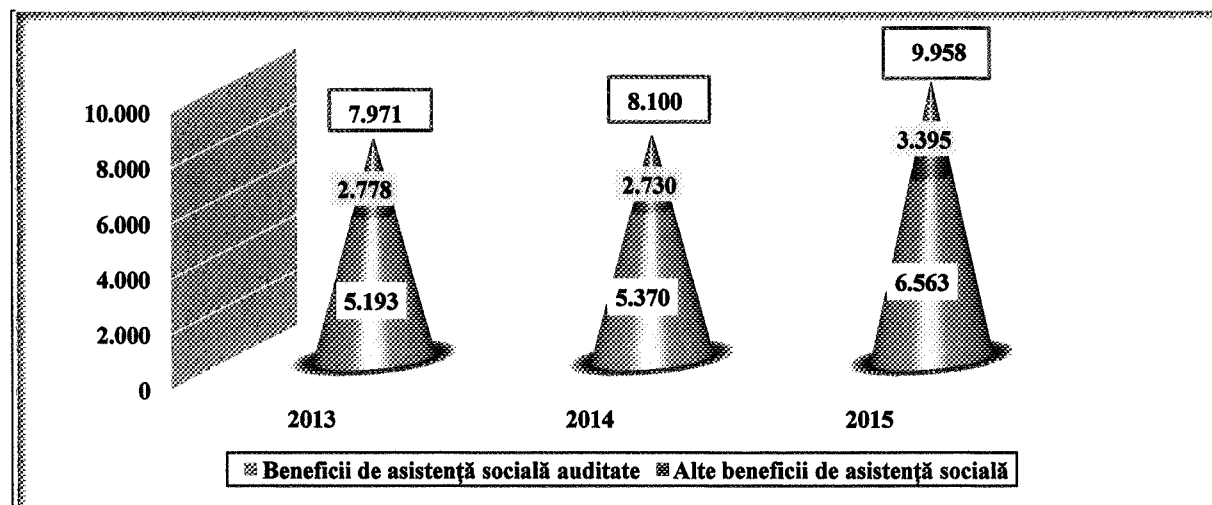
Ponderea plăților cu toate beneficiile de asistență socială acordate prin bugetul ministerului în produsul intern brut a înregistrat un trend descrescător în anul 2014 față de anul 2013 și un trend crescător în anul 2015 față de anul 2014 de la 1,20% la 1,40%.

Același trend crescător l-a înregistrat și ponderea plăților efectuate pentru cele 4 beneficii de asistență socială auditate, de la 0,81% în anul 2013 la 0,92 % în anul 2015, în timp ce în anul 2014 ponderea acestora a fost de 0,80%, un nivel ușor sub cel din anul 2013, respectiv de 0,81%.

Grafic, unele dintre datele prezentate în tabelul anterior pot fi transpuse astfel:

Graficul nr.2

- mil. lei-

În sumă absolută, din graficul prezentat rezultă că plățile privind cheltuielile cu activitatea de asistență socială efectuate în anul 2015 au înregistrat o creștere de 23 % față de anul precedent, de la 8.100 mil. lei (în anul 2014) la 9.958 mil. lei (în anul 2015), iar în anul 2015 au crescut cu 25% față de anul 2013 (în cifre absolute cu 1.987 mil. lei).

În plățile privind activitatea de asistență socială sunt cuprinse și **drepturile auditate, care dețin ponderea cea mai mare în cei trei ani analizați**. Acestea au înregistrat o creștere cu 22% în anul 2015 comparativ cu anul 2014, respectiv cu 1.193 mil. lei și de asemenea au crescut în anul 2015 față de anul 2013 cu 26%, respectiv cu 1.370 mil. lei.

Trendul crescător al plăților aferente drepturilor auditate din anul 2015 față de anul 2014 a fost influențat, în principal, de majorarea cuantumului unor beneficii de asistență socială și, în unele cazuri, a numărului de beneficiari.

De remarcă că în toți cei trei ani analizați, plățile cu cele patru drepturi auditate dețin o pondere însemnată în totalul plăților efectuate pentru asigurări și asistență socială, în medie acestea fiind de circa 66% (adică 65% în anul 2013, 66% în anii 2014 și 2015).

▪ Detaliat, **plățile efectuate** pentru fiecare din cele patru categorii de beneficii de asistență socială **auditate** în perioada 2013-2015, sunt prezentate, după cum urmează:

Tabelul nr.2

-mil. lei-

Beneficii de asistență socială auditate	Plăți efectuate		
	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015
0	1	2	3
Alocația de stat pentru copii	2.718	2.685	3.542
Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulente lunar/de inserție, din care:	1.724	1.760	1.809
Indemnizația pentru creșterea copilului	1.534	1.552	1.579
Stimulentul lunar/de inserție	190	208	230
Alocația pentru susținerea familiei	215	261	536
Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat inclusiv plățile pentru asigurările obligatorii pentru locuințe	536	664	676
TOTAL beneficii de asistență socială auditate	5.193	5.370	6.563

Din datele prezentate anterior rezultă că la toate cele patru drepturi auditate plățile au crescut în anul 2015 față de anul 2014, acestea fiind datorate, în principal, majorării cuantumului unor drepturi.

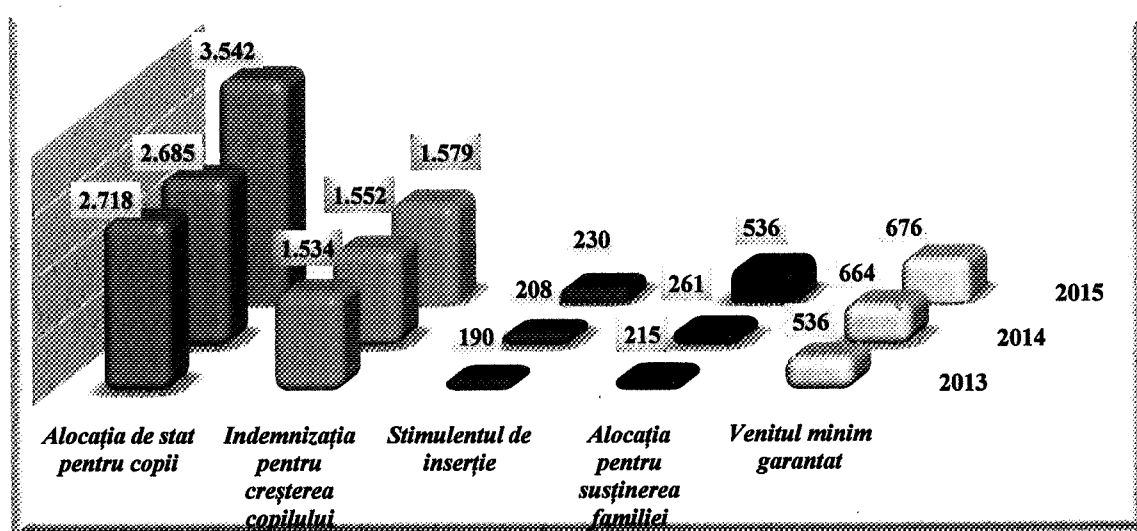
În anul 2015, începând cu luna iulie, alocația de stat pentru copii s-a dublat, cuantumul alocației pentru susținerea familiei s-a majorat în anul 2015 față de 2014, iar ajutorul social s-a majorat încă din anul 2014.

De asemenea, o altă cauză a creșterii plăților în anul 2015 față de anul precedent, a reprezentat-o creșterea numărului de beneficiari de alocație pentru susținerea familiei și de ajutor social datorită majorării limitei veniturilor, astfel că mai multe persoane au avut acces la aceste drepturi.

Evoluția plăților aferente beneficiilor de asistență socială auditate, în perioada 2013-2015, se prezintă grafic, după cum urmează:

Graficul nr.3

- mil .lei-

Detaliat, sumele plătite pentru cele 4 drepturi auditate, din suma totală de 6.563 mil. lei, se prezintă astfel:

- ✓ alocația de stat pentru copii - suma de 3.542 mil. lei (54% din total);
- ✓ indemnizația pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentul de inserție (28% din total) - suma de 1.809 mil. lei;
- ✓ venitul minim garantat (ajutorul social) - suma de 676 mil. lei (10% din total);
- ✓ alocația pentru susținerea familiei - suma de 536 mil. lei (8% din total).

De menționat că pe lângă plățile cu drepturile auditate de la bugetul de stat s-au alocat sume și pentru **cheltuielile conexe** acestor drepturi. Acestea constau în taxele de transmitere a drepturilor la beneficiari și contribuția de asigurări sociale de sănătate care se plătește pentru beneficiarii de ajutor social (venit minim garantat) și indemnizația pentru creșterea copilului. În perioada analizată, **cuantumul acestor cheltuieli a crescut semnificativ** de la 148 mil. lei în anul 2013 la 154 mil. lei în anul 2014, iar în anul 2015, cuantumul acestor cheltuieli conexe a fost de 162 mil. lei.

■ În perioada 2013-2015, pe ansamblu, **numărul mediu lunar de beneficiari** a evoluat diferit, în sensul că a scăzut în anul 2014 față de anul 2013, iar în anul 2015 s-a înregistrat o ușoară creștere față de nivelul anului 2014, pentru cele patru categorii de beneficii de asistență socială auditate, așa cum rezultă din tabelul următor:

Tabelul nr.3

Beneficiile de asistență socială auditate	Număr mediu lunar de beneficiari		
	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015
0	1	2	3
Alocația de stat pentru copii	3.793.117*	3.727.859	3.691.195
Indemnizația pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentul de inserție, total din care:	172.950	173.231	175.734
Indemnizația pentru creșterea copilului	142.170	139.572	138.350
Stimulentul de inserție	30.780	33.659	37.384
Alocația pentru susținerea familiei	260.416	247.620	277.624
Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat	217.109	240.617	245.545
TOTAL	4.443.592	4.389.327	4.390.098

* S-a identificat o diferență în minus de 13.223 raportată de către minister privind numărul de beneficiari, datorită modului de calcul

Pe ansamblu, **numărul mediu lunar de beneficiari a crescut ușor în anul 2015 față de anul 2014 cu 771 beneficiari**, iar în anul 2014 față de anul 2013 a scăzut cu 54.265 beneficiari.

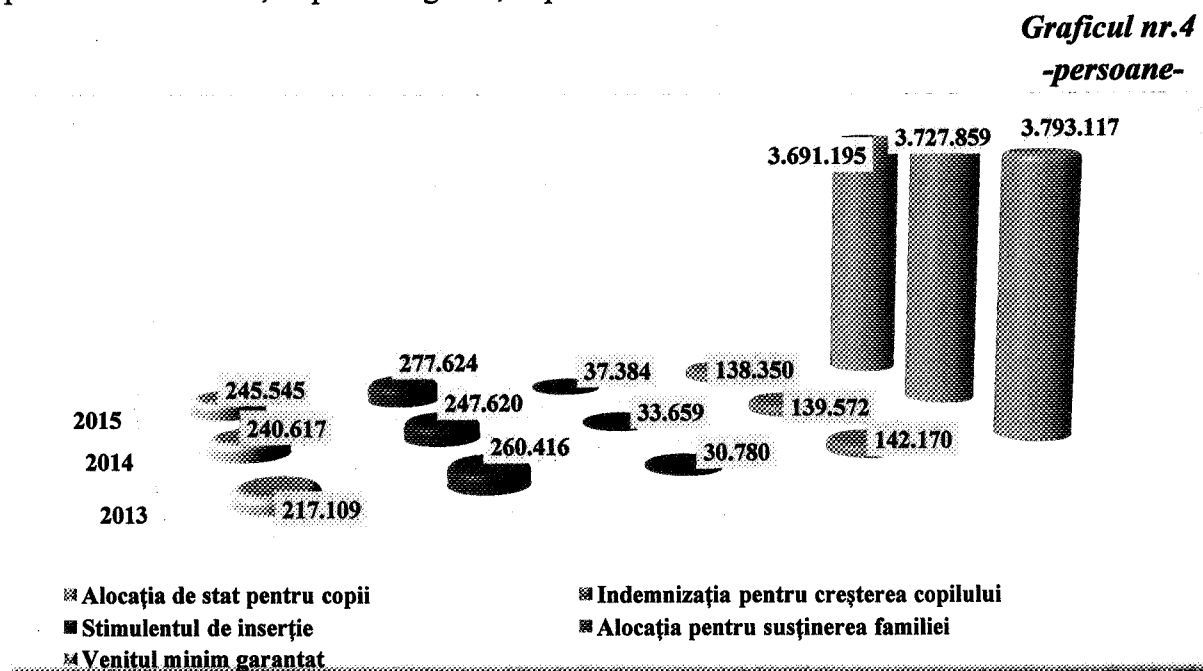
Totuși, în anul 2015, în structura numărului de beneficiari ai celor 4 drepturi auditate se observă că s-au înregistrat creșteri succesive a numărului de beneficiari față de anul precedent pentru trei drepturi, respectiv ajutorul social, alocația pentru susținerea familiei și stimulentele de inserție.

Pentru primele două drepturi (ajutorul social, alocația pentru susținerea familiei) numărul beneficiarilor a crescut în cei trei ani, în mod succesiv, excepție face anul 2014 când numărul de beneficiari de alocație pentru susținerea familiei a scăzut față de anul precedent.

Numărul de beneficiari de stimulente de inserție a crescut consecutiv, în perioada analizată doar pe fondul scăderii numărului de beneficiari de indemnizație pentru creșterea copilului. Creșterea numărului de beneficiari a fost de 11% în anul 2015 față de anul 2014 și de 9% în anul 2014 față de anul 2013.

Numărul de beneficiari de alocație de stat pentru copii a scăzut în cei trei ani analizați, datorită reducerii natalității, scăderile fiind de 1% în anul 2015 față de anul 2014 și de 2% față de anul 2013.

Evoluția numărului mediu lunar de beneficiari aferent drepturilor auditate, în perioada 2013-2015, se prezintă grafic, după cum urmează:

Pentru numărul mediu lunar de **4.390.098 beneficiari**, din anul 2015, MMFPSPV a asigurat, prin bugetul de stat, acordarea beneficiilor de asistență socială sub forma *Alocației de stat pentru copii, Indemnizației de creștere a copilului (inclusiv a stimulentei lunare/de inserție), Alocației pentru susținerea familiei și a Ajutorului social pentru asigurarea venitului minim garantat.*

Plata acestor 4 beneficii de asistență socială auditate a necesitat în anul 2015 fonduri publice în sumă de **6.725 mil. lei** (reprezentând 66% din totalul plăților efectuate de 9.958 mil. lei), din care:

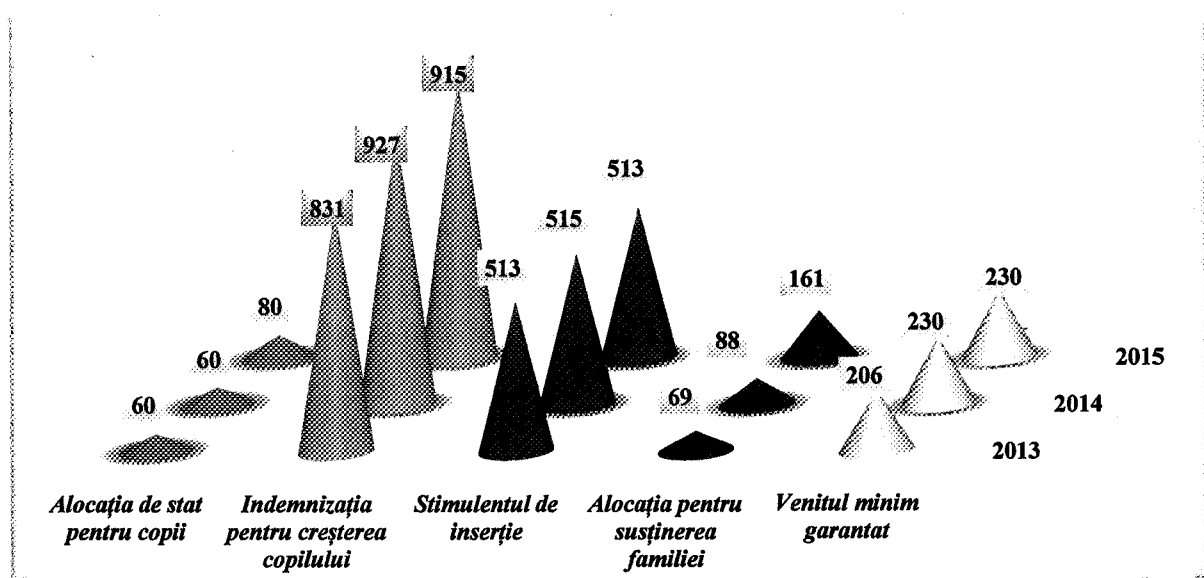
- ✓ 6.563 mil. lei - beneficii de asistență socială efectiv plătite;

- ✓ 37 mil. lei - taxe poștale, pentru transmiterea drepturilor auditate;
- ✓ 125 mil.lei - contribuții la fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru venitul minim garantat și indemnizația lunară de creștere a copilului.

▪ Din raportarea plăților pentru fiecare din cele 4 drepturi auditate la numărul mediu lunar de beneficiari, prezentate anterior, în perioada 2013-2015, rezultă un **quantum mediu lunar** pentru fiecare drept auditat.

Evoluția quantumului mediu lunar al beneficiilor de asistență socială auditate, în perioada 2013-2015, se prezintă grafic, după cum urmează:

Graficul nr.5
-lei-

Din graficul prezentat anterior, rezultă că pentru două din cele patru drepturi auditate (alocația de stat pentru copii, alocația pentru susținerea familiei), quantumul mediu a crescut față de anul precedent datorită majorării quantumului unor beneficii, așa cum s-a menționat anterior.

Creșterea cea mai mare s-a înregistrat în cazul **alocației de stat pentru copii**, care în anul 2015 s-a majorat în medie cu 20 lei/lună, ajungând de la 60 lei/lună în anii 2013 și 2014 la 80 lei/lună, datorită dublării quantumului acestui drept începând cu luna iulie 2015.

În calculul quantumului mediu acordat fiecărui beneficiar au fost avuți în vedere atât copii care au beneficiat de 84 lei/lună (cu ponderea cea mai ridicată), cât și cei ale căror drepturi sunt în quantum de 200 lei/lună.

În cazul **alocației pentru susținerea familiei**, quantumul mediu lunar a avut un trend ascendent în perioada 2013-2015, care a crescut de la 69 lei/lună/familie beneficiară în anul 2013 la 88 lei în anul 2014 și aproape s-a dublat în anul 2015, când a ajuns la 161 lei/lună/familie beneficiară, datorită majorării quantumului acestui drept.

Quantumul mediu lunar al **stimulentului lunar/de inserție** a rămas relativ neschimbat fiind de 513 lei/lună în anii 2013 și 2015 și de 515 lei/lună în anul 2014.

Indemnizația lunară pentru creșterea copilului a înregistrat scăderi ale cuantumului față de anul precedent, ajungând la un quantum mediu de 915 lei/lună în anul 2015 de la un quantum mediu de 927 lei/lună în anul 2014, pe fondul micșorării veniturilor individuale realizate de aceste categorii de beneficiari, venituri care constituie baza de calcul a acestor drepturi.

Venitul minim garantat mediu lunar a avut o evoluție relativ constantă, în sensul că în anii 2014 și 2015 a avut același nivel de 230 lei, ușor mai mare față de anul 2013 când acesta a fost de 206 lei, pe fondul majorării cuantumului acestui drept.

Din datele prezentate anterior, rezultă următoarele aspecte privind plățile, numărul de beneficiari și quantumul mediu referitoare la fiecare beneficiu de asistență socială auditat:

A. Alocația de stat pentru copii⁸

La nivel național, în anul 2015, alocația de stat pentru copii a reprezentat **54%** din totalul plăților cu beneficiile de asistență socială auditate și s-a acordat pentru un număr mediu lunar de **3.691.195 copii**.

Cuquantumul alocației de stat pentru copii în vârstă de până la 2 ani (respectiv 3 ani în cazul copilului care este încadrat într-un grad de handicap) este de 200 lei/lună/copil.

După ce copilul împlinește vârsta de 2 ani, cuquantumul alocației de stat este de 84 lei/lună/copil, începând cu data de 1 iulie 2015, iar pentru copiii mai mari de 3 ani, care au un handicap, cuquantumul este de 200 lei.

Suma plătită în anul 2015 pentru alocațiile de stat pentru copii a fost de **3.542 milioane lei**, fiind mai mare cu 857 milioane lei (32%) față de cea plătită în anul 2014 și cu 30% față de anul 2013. Creșterea a fost determinată de majorarea cuantumului acestui drept, deși numărul de beneficiari a fost în continuă scădere.

În același timp, a avut loc o reducere a numărului de copii beneficiari: media lunară calculată pentru anul 2015 a fost mai mică cu 36.664 copii (1%) decât în anul 2014.

Cauzele reducerii numărului de beneficiari au constat, în principal, în:

- scăderea continuă a natalității;
- lipsa măsurilor pentru stimularea natalității sau numărul scăzut al acestora;
- ieșirea din sistem a unui număr mare de copii prin împlinirea vârstei de 18 ani;
- reducerea numărului de copii care au frecventat cursurile învățământului școlar, întrucât există cazuri de abandon școlar sau cazuri în care aceștia au fost exmatriculați.

⁸ *Alocația de stat pentru copii este instituită ca formă de ocrotire a statului acordată în mod nediscriminatoriu tuturor copiilor prin efectele Legii nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, republicată. Alocația de stat pentru copii are caracter universal și reprezintă o formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare, până la împlinirea vârstei de 18 ani, precum și tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani și urmează cursurile învățământului liceal, profesional, până la terminarea acestora.*

B. Indemnizația lunară pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele de inserție⁹

Potrivit legislației privind acest drept, beneficiarul poate opta pentru:

1. Concediu pentru creșterea copilului în vârstă de **până la un an**, precum și o indemnizație lunară în cuantum de **85%** din media veniturilor nete realizate pe ultimele 12 luni, care nu poate fi mai mică de **600 de lei** și nici mai mare de **3.400 de lei**.

Persoanele îndreptățite la acest beneficiu care obțin venituri din salarii, din activități independente sau din activități agricole supuse impozitului pe venit, înainte de împlinirea de către copil a vârstei de un an, au dreptul la un stimulent de inserție în cuantum de 500 lei/lună pentru perioada rămasă până la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani. În cazul persoanelor care beneficiază de indemnizația lunară și solicită dreptul la stimulent de inserție, plata acestei indemnizații este suspendată.

2. Concediul pentru creșterea copilului în vârstă de **până la 2 ani**, precum și o indemnizație lunară în cuantum de **85%** din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni. Aceasta nu poate fi mai mică de **600 lei** și nici mai mare de **1.200 lei**.

3. Pentru copilul cu handicap indemnizația în cuantum de **85%** din media veniturilor nete realizate pe ultimele 12 luni se acordă până la împlinirea de către acesta a vârstei de 3 ani. Indemnizația nu poate fi mai mică de **600 lei** și nici mai mare de **3.400 lei**. De asemenea, beneficiarii acesteia au dreptul la stimulent de inserție.

Suma plătită în anul 2015 pentru **indemnizațiile de creștere a copilului și stimulentele** lunare a fost de **1.809 milioane lei**, mai mare cu 49 milioane lei (3%) decât în anul 2014 și reprezintă **28%** din totalul plăților cu beneficiile de asistență socială auditate.

În anul 2015 au beneficiat de indemnizația pentru creșterea copilului **138.350 persoane**, respectiv cu 1.222 persoane (1%) mai puțin decât în anul 2014.

În condițiile în care numărul de beneficiari a scăzut, plățile au crescut în anul 2015 cu 27 milioane lei (2%) față de anul 2014 și cu 45 milioane lei (3%) față de cele raportate în anul 2013, dat fiind faptul că în această perioadă au rămas în plată numai beneficiarii care încasează acest drept prin raportarea la 85% din venituri, mărindu-se procentul din perioada anterioară care era de 75% din venituri.

Scăderea numărului de beneficiari s-a datorat, în principal, următorilor factori:

- scăderea natalității;
- lipsa măsurilor pentru stimularea natalității sau numărul scăzut al acestora;
- creșterea numărului de beneficiari de stimulent de inserție, ce se acordă persoanelor care au renunțat la indemnizație în favoarea stimulentei, întrucât și-au reluat activitatea;
- reducerea numărului de beneficiari care au obținut venituri impozabile timp de 12 luni anterior nașterii, condiție obligatorie pentru a beneficia de acest drept.

⁹ Actul normativ care a instituit indemnizația lunară pentru creșterea copilului și stimulentele de inserție este OUG nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului.

În anul 2010 a fost adoptată OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, conform căreia persoanele cu copii născuți după 1 ianuarie 2011 care, în ultimul an anterior nașterii copilului, au realizat timp de 12 luni venituri supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 571/2003 privind Codul Fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

Nivelul plăților aferente indemnizației pentru creșterea copilului și implicit al cuantumului mediu lunar al acesteia este influențat direct de numărul de beneficiari, precum și de veniturile supuse impozitului pe venit obținute de aceștia timp de 12 luni în ultimul an anterior datei nașterii copilului.

Astfel, având în vedere faptul că există numeroase persoane care au renunțat la indemnizație în favoarea stimulentului, întrucât și-au reluat activitatea, rezultă că indemnizațiile pentru creșterea copilului au fost acordate unui număr mai mare de persoane față de anii precedenți, care au beneficiat de acest drept, peste plafonul minim.

Din totalul beneficiarilor de indemnizație pentru creșterea copilului, aproape jumătate (48%, respectiv 66.083 persoane) au primit **cuantumul minim de 600 lei lunar**.

Numărul de beneficiari de stimulent a crescut cu 3.725 persoane (11%) față de anul 2014, ajungând în anul 2015 la **37.384 beneficiari**, în condițiile în care numărul de beneficiari de indemnizație pentru creșterea copilului s-a diminuat direct proporțional.

Suma totală plătită a crescut de la 208 milioane lei în anul 2014 la **230 milioane lei** în anul 2015, respectiv cu 22 milioane lei (11%), iar **cuantumul mediu lunar al stimulentului** s-a menținut la același nivel.

C. Alocatia pentru susținerea familiei¹⁰

În anul 2015, în medie **277.624 familii** au primit lunar acest tip de alocație, iar suma totală plătită a fost de **536 milioane lei** ceea ce reprezintă **8%** din plățile aferente drepturilor auditate.

Cuquanturile alocației pentru susținerea familiei, în anul 2015, au fost următoarele:

Tabelul nr. 4

Componenta familiei	Venit net mediu lunar pe membru de familie	Cuantum lunar (lei) în funcție de numărul de copii			
		1 copil	2 copii	3 copii	4 sau mai mulți copii
Familie cu ambii părinți	Mai mic de 200 lei	82	122	162	202
	Între 201 și 530 lei	75	108	141	174
Familie monoparentală	Mai mic de 200 lei	107	172	237	302
	Între 201 și 530 lei	102	162	222	282

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

Cel mai mare număr de familii beneficiare la nivel național s-a înregistrat în Regiunea Nord-Est, în județele Iași, Vaslui, Bacău și Suceava întrucât au cel mai mare număr de familii beneficiare la nivel național (peste 12 mii în fiecare județ).

Chiar dacă în anul 2014 numărul de beneficiari a continuat să scadă cu 5% față de anul 2013, nivelul plăților a cunoscut o creștere de 17% (în cifre absolute 46 milioane lei) pe fondul măririi cuantumului începând cu luna noiembrie 2014. În anul 2015, plățile s-au dublat față de anul anterior, datorată creșterii numărului de familii beneficiare a alocației pentru susținerea familiei, dar și a cuantumului acesteia.

¹⁰ Beneficiul a fost instituit de **Legea nr.277/2010** privind alocația pentru susținerea familiei și se adresează familiilor ce au în îngrijire copii și realizează venituri mai mici decât valoarea unui prag stabilit de lege. Prin **OUG nr.65/2014** pentru modificarea și completarea unor acte normative a fost prevăzută majorarea cuantumului alocației cu 42 lei, începând cu drepturile aferente lunii noiembrie 2014.

Creșterea considerabilă a numărului de beneficiari, în anul 2015 față de perioada anterioară, a fost influențată, în principal, de modificarea legislativă prin care, începând cu luna noiembrie 2014 s-a majorat limita maximă a venitului mediu lunar pe membru de familie (de la 370 lei la 530 lei), fapt ce a permis mai multor familii să beneficieze de alocația pentru susținerea familiei.

D. Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat¹¹

Suma plătită pentru întreg programul de acordare a venitului minim garantat în anul 2015 a fost de **676 mil. lei**, reprezentând **10%** din plățile aferente beneficiilor auditate. Aceste drepturi au fost acordate unui număr de **245.545 persoane**, în creștere ușoară față de anul precedent.

Venitul minim garantat se asigură prin acordarea unui ajutor social, care se calculează ca diferență între nivelul venitului minim garantat prevăzut de lege și venitul net lunar al familiei sau al persoanei singure.

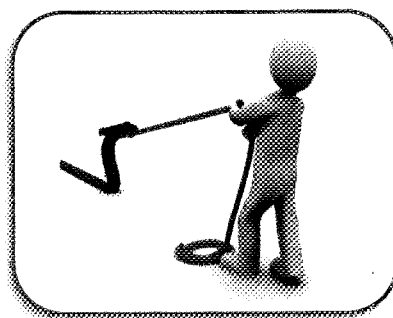
Legiuitorul a intervenit și în cazul acordării ajutorului social, astfel că începând cu drepturile aferente lunii ianuarie 2014 a fost majorat nivelul acestuia față de anul precedent cu 9%.

În vederea asigurării venitului minim garantat, ajutoarele sociale acordate în anul 2015 au fost mai mari atât față de cele din anul 2014 cu 2%, cât și față de anul 2013, cu 26 %.

Creșterea volumului plăților în anul 2015 față de anul 2014 se datorează creșterii succesive a numărului mediu lunar de familii beneficiare de ajutor social, care s-a majorat în anul 2015 cu 4.928 de familii beneficiare față de anul 2014 (cu 2%) și cu 28.426 de familii beneficiare față de anul 2013 (cu 13%).

V. Obiectivul general și obiectivele specifice ale auditului

Obiectivul general al auditului îl constituie stabilirea de o manieră independentă a principalelor fenomene din sistemul de beneficii de asistență socială cu privire la modul de fundamentare și utilizare a fondurilor publice acordate pentru cele 4 categorii de drepturi de asistență socială (*alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului inclusiv stimulentele lunare/ de inserție, venitul minim garantat și alocația pentru susținerea familiei*), inclusiv o evaluare a administrării, supravegherii și controlului acestora.

¹¹ Venitul minim garantat (VMG), este unul din cele mai importante programe de promovare a incluziunii sociale și de combatere a sărăciei.

Actul normativ care reglementează acest program este **Legea nr.416/2001** privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare.

Obiectivele specifice privesc evaluarea prin prisma economicității, eficienței și eficacității, a efectelor implementării măsurilor luate pentru îmbunătățirea performanței sistemului de beneficii de asistență socială, cât și a utilizării eficiente a fondurilor publice pentru cele patru drepturi: „*Alocația de stat pentru copii*”, „*Indemnizația pentru creșterea copilului*”, „*Ajutorul social*” și „*Alocația pentru susținerea familiei*”.

Sfera de cuprindere a obiectivelor specifice include, fără a se limita, următoarele:

✓ evaluarea modului în care ministerul își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate, precum și acela de monitorizare a beneficiilor de asistență socială;

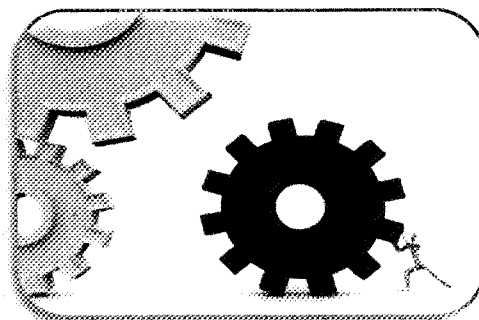
✓ evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare pentru a asigura o repartizare echilibrată a acestora și eliminarea imobilizărilor de resurse bugetare aprobate și neutilizate, precum și reflectarea corectă prin situațiile financiare anuale a resurselor primite și a cheltuielilor efectuate pentru cele patru beneficii de asistență socială;

✓ evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor deținute în sistemul informatic SAFIR, precum și a capacității acestuia de a fi adaptat operativ pe măsura apariției unor noi acte normative;

✓ evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială pentru a se asigura focalizarea beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite.

VI. Constatări și concluzii

Constatările și concluziile au fost formulate în urma analizei, prelucrării și interpretării datelor și informațiilor cuprinse în documentațiile colectate în timpul misiunilor de audit al performanței și de audit financiar. Acestea au fost sintetizate corespunzător obiectivelor propuse a fi evaluate de către audit.

Detaliat, situația, pe fiecare obiectiv în parte, este următoarea:

Cu privire la obiectivul **Evaluarea modului în care ministerul își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate, precum și acela de monitorizare a beneficiilor de asistență socială**, auditul reține că acesta a fost îndeplinit în mare parte, în mod similar cu anii precedenți, chiar și pe fondul lipsei de personal.

S-au identificat însă și unele deficiențe care, sintetic, se prezintă astfel:

- procesul de elaborare și „revizuire a politicilor de sancțiuni, competențe de control și sistemul de sesizări”, ca parte din obiectivele asumate prin „Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei privind reforma în domeniul asistenței sociale”, este în curs de finalizare;

- atribuțiile Direcției Politici Sociale, direcție de specialitate în domeniul asistenței sociale din cadrul ministerului, au fost exercitate parțial pe fondul deficitului de personal, iar măsurile de eficientizare a activității de recuperare a sumelor acordate necuvenit, fac obiectul unui proiect de act normativ;

- s-au reținut demersurile cu privire la consilierea/informarea beneficiarilor referitoare la modificările legislative din domeniul asistenței sociale, însă, în continuare, se menține riscul pătrunderii în sistem a unor persoane neeligibile.

De asemenea, în ceea ce privește monitorizarea beneficiilor de asistență socială au fost constatate disfuncționalități cu privire la debitorii care provin din cele patru drepturi auditate, raportați în situațiile financiare anuale centralizate, care sintetic se prezintă, după cum urmează:

- entitatea nu a urmărit toate debitele prescrise, astfel încât acestea să fie recuperate în termenul legal de prescripție, deși lunar se monitorizează debitele, prin situația transmisă de fiecare agenție teritorială Serviciului managementul calității, monitorizare și control intern, din cadrul ANPIS care are atribuții în acest sens;

- instrumentele de monitorizare a debitelor nu au identificat situațiile de predare în avans a debitelor care puteau fi recuperate direct de la beneficiarii aflați în plată și fără perceperea de accesorii. Entitatea a optat pentru îngreunarea activității organelor fiscale prin predarea acestor debite pentru care există riscul ca titularii să plătească și accesorii întrucât debitorii nu au avut posibilitatea să se încadreze în termenul legal de scutire de la plata acestora;

- ANPIS nu deține informații complete privind sumele datorate de fiecare debitor în parte, întrucât datele privind debitorii generate de aplicația SAFIR nu coincid cu cele din evidența financiar-contabilă, având în vedere diferențele semnificative identificate la unele agenții teritoriale;

- s-a constatat o mai bună gestionare și corelare a plăților raportate prin aplicația informatică SAFIR cu cele din contul de execuție bugetară, decalajul între cele două evidențe (sintetică și analitică), fiind în scădere. Auditul consideră că, luând în calcul numărul mare de beneficiari, se impune corelarea acestor plăți având în vedere că datele din programul informatic SAFIR sunt utilizate pentru efectuarea plăților către beneficiari.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constat în:

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, prin structurile sale, **monitorizează aplicarea unitară a dispozițiilor legale în domeniile sale de activitate**, în unitățile din sectorul public, mixt și privat, în conformitate cu atribuțiile conferite de lege.

Din structura organizatorică a ministerului face parte și Direcția Politici Sociale (numită în continuare direcție de specialitate) care și-a desfășurat activitatea doar cu 65% din

efectivul de personal (17 posturi ocupate față de cele 26 posturi aprobate) și care gestionează coordonarea sistemului de beneficii de asistență socială, componentă a sistemului național de asistență socială, având drept scop elaborarea proiectelor de acte normative în vederea organizării și administrării beneficiilor de asistență socială, precum și elaborarea și monitorizarea strategiilor naționale din domeniul asistenței sociale.

În anul 2015, ministerul prin direcția de specialitate a **inițiat/modificat** următoarele acte normative aferente beneficiilor de asistență socială:

- **Legea nr.125 din 2 iunie 2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 65/2014 pentru modificarea și completarea unor acte normative** prin care s-a dublat cuantumul alocației de stat pentru copii (de la 42 lei la 84 lei), începând cu iulie 2015.

- **UG nr.25 din 30 iunie 2015 pentru modificarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat** prin care a fost exceptată alocația de stat pentru copii de la calculul privind stabilirea venitului net lunar al familiei în vederea acordării VMG;

- **Legea nr.254 din 2 noiembrie 2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2014 privind modificarea și completarea Legii nr. 18/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, precum și pentru modificarea art. 8 alin. (1) din Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat** prin care au fost exceptate veniturile obținute din activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri de la calculul privind stabilirea venitului net lunar al familiei;

- **HG nr.685 din 19 august 2015 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 52/2011** prin care s-au actualizat normele de aplicare cu modificările aduse de Legea nr. 126/2014, respectiv introducerea posibilității realizării de venituri pe perioada de acordare a indemnizației pentru creșterea copilului în cuantum de 3 mii lei/an.

De asemenea, tot în domeniul beneficiilor auditate, s-au mai elaborat și **alte acte normative**, în colaborare cu alte direcții de specialitate din cadrul ministerului, din alte ministere și cu structurile parlamentare, cum ar fi:

- **H.G. nr.383 din 27 mai 2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015 - 2020 și a Planului strategic de acțiuni pentru perioada 2015 – 2020.** Prin această strategie Guvernul își propune un subset de nouă intervenții cheie care urmează să fie implementate în perioada 2015-2017, acestea având cel mai mare impact în ceea ce privește reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale;

- Amendamentul la Acordul de împrumut *privind aprobarea Amendamentului convenit între Guvernul României și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prin scrisoarea semnată la Bruxelles la 25 martie 2015 și la București la 9 aprilie 2015, la Acordul de împrumut (Proiectul privind modernizarea sistemului de asistență socială) dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, semnat la București la 8 iulie 2011, ratificat prin Legea nr. 68/2012, ulterior modificat prin HG nr.705/2013 prin care inițial a fost prelungit termenul până la 31.08.2016. Prin HG nr. 472/24.06.2015* părțile au prelungit data limită de tragere a împrumutului pentru 31.12.2017.

În plus, ministerul, prin direcția de specialitate, a asigurat elaborarea proiectului de lege privind **venitul minim de incluziune**, aprobat în Guvern în luna aprilie 2016 și adoptat

recent de către Parlament (Legea nr. 196/31.10.2016 privind venitul minim de incluziune, care va intra în vigoare în data de 1 februarie 2018).

Acest act normativ va asigura o mai bună calificare a persoanelor vulnerabile pentru a primi un beneficiu destinat reducerii sărăciei prin utilizarea ca metodă de evaluare a veniturilor „adult-echivalent”, prin utilizarea unei scale de echivalență de 1 pentru primul adult al familiei (sau persoana singură) și 0,5 pentru fiecare membru în plus al familiei, indiferent de vârstă.

Se preconizează că sfera redusă de acoperire a prestațiilor stabilite în funcție de mijloacele materiale se va îmbunătăți odată cu introducerea venitului minim de incluziune. Astfel se va raționaliza sistemul existent de prestații sociale și îl va orienta într-o măsură mai mare către cei aflați în nevoie. Având un prag propus mai ridicat de eligibilitate pe baza venitului și formula de acordare a prestațiilor care nu ține seama de 50% din veniturile obținute din activități agricole, va permite o mai bună orientare către lucrătorii săraci.

▪ Procesul de elaborare și „revizuire a politicilor de sancțiuni, competențe de control și sistemul de sesizări pentru inspecția socială” ca parte din obiectivele asumate prin „Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei privind reforma în domeniul asistenței sociale”, nu a fost finalizat de către minister, acesta se află încă în curs de avizare internă.

▪ **Îndrumarea metodologică a activității de stabilire și plată a beneficiilor de asistență socială** plătite prin ANPIS în anul 2015 s-a asigurat de la nivelul Direcției Politici Sociale pe bază de informări/instrucțiuni/adrese de răspuns la diversele aspecte ce au apărut pe parcursul aplicării actelor normative din domeniu.

▪ În anul 2015 ca și în anii precedenți, ministerul, prin direcția de specialitate, a realizat **monitorizarea plăților** privind beneficiile de asistență socială efectuate prin ANPIS, ordonator secundar de credite, respectiv agențiile teritoriale din subordinea acesteia. Pentru a se asigura plata la timp a beneficiilor de asistență socială s-a urmărit de către minister primirea, în timp util, a solicitărilor de credite bugetare de la ANPIS, s-a verificat întocmirea corectă a documentelor, prin actualizarea informațiilor necesare definitivării solicitărilor.

▪ Pentru **eficientizarea activităților de recuperare a debitelor** pentru care, în unele cazuri, **costurile de recuperare depășesc valoarea debitului**, ANPIS a transmis ministerului pentru simplificarea procedurilor administrative, propuneri de modificare și completare a legislației existente, respectiv a OUG nr.44/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind recuperarea debitelor pentru beneficiile de asistență socială.

Din comunicările efectuate între minister și ANPIS rezultă că această propunere de modificare legislativă va fi avută în vedere de către minister la elaborarea actului normativ pentru simplificarea unor proceduri administrative.

Această modificare legislativă se impune întrucât la nivelul agențiilor teritoriale la data de 31.12.2015, au fost stabilite un număr total de 42.410 debite în valoare de 33.120 mii lei, iar din acestea un număr de 5.047 debite au o valoare **sub 40 de lei**, în sumă totală de 93 mii lei (respectiv 0,2% din total).

Cheltuielile totale/debit ocazionate pentru recuperarea acestora au fost constituite din:

- cheltuieli de personal -38 lei /persoană/1,5 ore;
- cheltuieli de fotocopiere în sumă de 5 lei;

- cheltuieli pentru transmiteri poștale cu confirmare de primire în sumă de 6,3 lei (la domiciliul debitorilor), iar pentru transmiteri la ANAF acestea variază de la 6,3 lei până la 12,6 lei, rezultând în medie un cost de 9 lei.

În concluzie, **cheltuielile minime totale** estimate de audit de recuperare a unui debit sunt formate din cheltuieli de personal, de fotocopiere și de transmitere prin poștă, rezultând astfel o valoare **medie de 52 lei/debit**.

Având în vedere că numărul debitelor sub 40 de lei identificate la nivelul agențiilor teritoriale sunt de 5.047, auditul apreciază că valoarea totală a cheltuielilor necesare pentru recuperarea acestora ar fi de 262 mii lei (de 2,8 ori mai mare decât suma de recuperat). Ori, auditul reține că neurmărirea debitelor sub 40 de lei în sumă totală de 93 mii lei, ar conduce la unele **economii la bugetul de stat de 169 mii lei**, având în vedere diferența între costurile minime totale cu recuperarea acestora și valoarea debitelor.

Mai mult decât atât, executarea silită a acestor debite implică și alte cheltuieli care se transferă către autoritățile fiscale, respectiv pentru organele de executare silită, cu personalul, cheltuieli privind întocmirea titlului executoriu și a somației de plată etc.

Prin urmare, impactul financiar privind procedura de stabilire a debitului și de emitere a deciziei de debit, precum și de comunicare a deciziei de debit către debitor și către organele de executare nu justifică recuperarea sumelor identificate ca debit până în 40 de lei, având în vedere costurile medii supraunitare de recuperare.

▪ În ceea ce privește **monitorizarea debitelor care provin din drepturile auditate** se rețin următoarele:

- Cu toate că ANPIS raportează debitori prescriși la finele anului 2015, aceasta **nu a solicitat** agențiilor teritoriale situații cu **debitorii grupați după vechime**, pentru a se putea **verifica și identifica eventualii debitori prescriși**.

Circa jumătate din debitele stabilite de către entitate au fost predate în vederea recuperării către autoritățile fiscale, unele dintre acestea reprezentând debite neconfirmate de către structurile teritoriale ale ANAF sau au fost predate înainte de perioada de 180 zile pentru care acestea erau scutite de la plata accesoriilor.

Auditul a reținut că unele dintre debitele predate la autoritățile fiscale sunt la limita termenului de prescriere și datorită perioadei destul de lungi, până la confirmarea preluării debitului, fapt ce ar putea conduce la depășirea termenului de prescriere de 3 ani.

- Există unele neconcordanțe cu privire la valoarea debitelor evidențiate în sistemul informatic SAFIR și debitele înregistrate în contabilitate și raportate prin situațiile financiare centralizate la finele anului 2015, în sensul că sunt debite mai mari/mici, după caz, în SAFIR față de evidența financiar contabilă.

Auditul a reținut eforturile ANPIS pentru a asigura o **mai bună gestionare și corelare a plăților raportate prin aplicația informatică SAFIR cu cele din contul de execuție bugetară**, decalajul între cele două evidențe (sintetică și analitică), fiind în scădere față de anul precedent, însă se impune corelarea acestor plăți, având în vedere că datele din programul informatic SAFIR sunt utilizate pentru efectuarea plăților către beneficiari.

În ceea ce privește obiectivul **Evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare pentru a asigura o repartizare echilibrată a acestora și eliminarea imobilizărilor de resurse bugetare aprobate și neutilizate, precum și reflectarea corectă prin situațiile financiare anuale a resurselor primite și a cheltuielilor efectuate pentru cele patru beneficii de asistență socială** auditul reține că acesta a fost realizat în mare parte.

Necesarul de resurse bugetare a fost fundamentat corespunzător, sumele destinate plăților pentru drepturile auditate au fost utilizate aproape în totalitate pentru plăți, însă au fost constatate și unele deficiențe, după cum urmează:

- direcția de specialitate cu atribuții în domeniul asistenței sociale și-a exercitat parțial atribuțiile datorită deficitului de personal, întrucât deficiențele cu privire la creditori au fost constatate și în anii precedenți, deși activitatea de virare la termenele legale către bugetul de stat a unor sume pentru care dreptul titularilor de a le solicita s-a prescris a cunoscut unele îmbunătățiri față de anul precedent;

- transpunerea în legea bugetară anuală a propunerilor primite de la ANPIS, de reducere a comisionului plătit pentru plata drepturilor în numerar, nu s-a pus în aplicare, deși sumele plătite pentru drepturile auditate au înregistrat creșteri succesive de la un an la altul, iar volumul beneficiilor plătite în numerar a crescut față de anul precedent;

- auditul reține o mai bună monitorizare a plăților efectuate prin mandat poștal pentru o parte din beneficiile auditate, însă consideră că se impune atragerea unui număr cât mai mare de beneficiari care să fie plătiți prin virament bancar, având în vedere atât eforturile suplimentare, cât și riscurile potențiale existente în cazul plăților în numerar;

- întrucât există posibilitatea imobilizării temporare a unor sume, s-ar impune o analiză, de către direcțiile de specialitate din minister, împreună cu ANPIS, a cuantumului tranșelor prin care se transmit drepturile de asistență socială către beneficiari corelat cu termenele de plată ale acestora;

- se mențin diferențe între evidența analitică și sintetică a creditorilor, în mod similar cu anii precedenți, existând riscul efectuării unor plăți nelegale, cu consecințe în raportarea prin situațiile financiare anuale a unor datorii care nu corespund realității, entitatea organizând evidența analitică a creditorilor și manual, cu posibilitatea apariției unor erori, iar remedierea diferențelor față de sistemul informatic SAFIR este în curs de rezolvare.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic au constat în:

Atribuțiile referitoare la fundamentarea necesarului de resurse bugetare pentru beneficiile de asistență socială se realizează prin Direcția Politici Sociale din cadrul MMFPSPV, în colaborare cu ordonatorul secundar de credite ANPIS și Direcția Generală Planificare Bugetară și Management Financiar din cadrul ministerului.

Creditele bugetare pentru beneficiile de asistență socială auditate au fost utilizate aproape în totalitate pentru plăți (respectiv 99,95%).

În concluzie, ținând cont de cele menționate, se reține că la nivelul ministerului creditele bugetare au fost fundamentate în mod corect, **fiind asigurate resursele bugetare necesare plății beneficiilor de asistență socială**, neexistând sume imobilizate.

În vederea efectuării plăților, ministerul, prin ANPIS, centralizează și analizează solicitările lunare de deschideri de credite bugetare ale agențiilor teritoriale pentru plăți și inspecție socială.

Cu privire la modul de gestionare a fondurilor bugetare solicitate și alocate de minister, auditul a reținut și unele deficiențe, după cum urmează:

➤ **Imobilizarea de fonduri bugetare prin nevirarea la bugetul de stat în termenul legal a sumelor pentru care titularii de beneficii nu au solicitat plata în termenul general de prescripție**

Necesarul lunar de resurse bugetare pentru fiecare din cele patru beneficii de asistență socială auditate a fost fundamentat avându-se în vedere: numărul de beneficiari, cuantumul beneficiului, sumele restante și disponibilul existent în cont.

La nivelul entității care gestionează plata beneficiilor de asistență socială, ANPIS, prin situațiile financiare centralizate încheiate la data de 31.12.2015, s-au raportat "*Creditori*" pentru cele patru beneficii auditate, în sumă de 31.991 mii lei, în creștere cu 8 % față de anul precedent.

În totalul creditorilor raportați, sumele restante, **rămase neridicate**, în cea mai mare parte sunt și imobilizate în contul de disponibil *Sume de mandat și depozit* în sumă de 31.960 mii lei. Din acestea, **alocația de stat pentru copii deține ponderea cea mai mare (71%)**, urmată de venitul minim garantat (15%).

În anul 2015, pentru cele patru drepturi auditate, s-a virat la bugetul de stat cu circa 17% mai puțin față de anul precedent, adică suma de 8.056 mii lei, reprezentând drepturi neridicate care au depășit termenul general de prescripție. Din această sumă peste 72% o dețin drepturile neridicate din alocații de stat pentru copii.

În general, s-au efectuat verificări ale sumelor neridicate care au atins termenul legal de prescripție și viramentele la bugetul de stat s-au efectuat la termen.

Cu toate acestea, s-au mai identificat unele nereguli cu privire la virarea la bugetul de stat a datoriilor prescrise la unele agenții teritoriale care au înregistrat depășiri, la efectuarea viramentelor, între 30 și 60 de zile, aspect care presupune imobilizarea unor creanțe bugetare, precum și obligația calculării unor sume suplimentare care se datorează bugetului de stat pentru perioada cuprinsă între termenul legal și data virării efective a sumelor.

Astfel auditul reține că, la finele anului 2015, sumele restante, rămase neridicate, sunt și imobilizate în contul de disponibil *Sume de mandat și depozit* în sumă de 31.960 mii lei, dar nu au fost solicitate situații analitice centralizatoare cu creditorii grupați după vechime, pentru a se putea verifica și identifica unele nereguli cu privire la virarea acestora cu întârziere la bugetul de stat.

➤ **Cheltuielile de transmitere a drepturilor în numerar urmare convenției încheiată de către minister cu compania națională abilitată**

Potrivit prevederilor legislației specifice care reglementează beneficiile de asistență socială, plata acestor drepturi se efectuează, în funcție de opțiunea beneficiarului, la domiciliu

acestui prin mandat poștal sau în conturile bancare, prin agențiile teritoriale care încheie convenții/contracte/protocoale cu furnizorii acestor servicii și pentru care se plătesc comisioane/taxe de furnizare.

Modalitatea de plată a beneficiilor auditate s-a realizat în anul 2015, în mod similar cu perioada anterioară, fie prin mandat poștal, fie prin virament bancar.

Analizând ponderea fiecărei modalități de plată în totalul plăților drepturilor auditate rezultă că, în perioada 2013-2015, **peste jumătate** (în medie circa 56%) **au fost plătite în numerar** (prin mandat poștal), iar diferența (în medie circa 44%) reprezintă drepturile transmise prin cont bancar.

În anul 2015 sumele plătite prin mandat poștal, pentru cele patru drepturi auditate, au crescut ușor față de anul precedent și au scăzut nesemnificativ față de anul 2013, așa cum rezultă din tabelul următor:

Tabelul nr.5

-mii lei-

Nr crt	Denumirea dreptului	An	Total plăți, din care	Numerar			Cont bancar		
				Plăți numerar	Comision plăți numerar	% plăți numerar în total	Plăți cont bancar	Comi sion cont bancar	% plăți prin cont bancar în total
0	1	2	3=4+5	4	5	6=4/3	7	8	9=7/3
1	Alocația de stat pentru copii	2013	2.718.491	1.734.061	16.987	64	984.431	19	36
		2014	2.684.862	1.619.221	16.192	60	1.065.640	2	40
		2015	3.541.591	2.045.913	16.195	58	1.495.678	2	42
2	Indemnizația pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele	2013	1.724.051	484.003	4.840	28	1.240.048	23	72
		2014	1.760.361	459.057	4.591	26	1.301.304	4	74
		2015	1.809.284	449.795	4.616	25	1.359.488	22	75
3	Alocația pentru susținerea familiei	2013	215.062	205.643	2.056	96	9.418	0,84	4
		2014	260.683	247.481	2.475	95	13.202	0,72	5
		2015	535.518	505.511	2.475	94	30.007	0,72	6
4	Ajutorul social	2013	536.012	521.471	5.215	97	14.541	0,5	3
		2014	663.544	646.153	6.461	97	17.392	0,18	3
		2015	676.486	654.322	6.461	97	22.164	0,18	3
TOTAL 2013			5.193.616	2.945.178	29.098	57	2.248.438	43	43
TOTAL 2014			5.369.450	2.971.912	29.719	55	2.397.538	7	45
TOTAL 2015			6.562.879	3.655.541	29.747	56	2.907.337	25	44

Detaliat, evoluția plăților aferente celor 4 drepturi auditate, se prezintă astfel:

- alocația de stat pentru copii, s-a plătit mai mult de jumătate în numerar (în medie circa 60%), iar diferența s-a achitat prin cont bancar, înregistrându-se creșteri consecutive de la un an la altul a plăților prin bancă către beneficiari ;

- indemnizația lunară pentru creșterea copilului inclusiv stimulentele de inserție, este beneficiul cu procentul cel mai ridicat al plăților prin virament bancar (74%), având în vedere și faptul că persoanele beneficiare ale acestui drept au realizat venituri și au încasat veniturile printr-un cont deschis la bancă. Se remarcă o scădere succesivă în ultimii trei ani a plăților transmise prin mandat poștal cu 1%, în anul 2015 față de 2014 și cu 3% față de anul 2013;

- alocația pentru susținerea familiei a fost plătită în cea mai mare parte prin mandat poștal (95%), plățile s-au dublat față de anul 2014, iar cele prin cont bancar au fost nesemnificative, în medie doar de circa 5% având în vedere și faptul că numărul cel mai mare al beneficiarilor acestui drept sunt din mediul rural;

- venitul minim garantat reprezintă beneficiul pentru care, în perioada analizată, cea mai mare parte a plăților s-au efectuat în **numerar (97%)**, iar diferența prin cont bancar, luând în calcul și faptul că majoritatea beneficiarilor acestui drept sunt din mediul rural.

Dar din analiza cheltuielilor cu transmiterea drepturilor, **sume substanțiale (99,9%)** s-au alocat în perioada 2013-2015 pentru drepturile **transmise prin mandat poștal**, în timp ce pentru sumele transmise prin conturi bancare cheltuielile sunt nesemnificative.

Analizând raportul între cele două modalități de transmitere a drepturilor, auditul reține că procentul de 1% care se plătește pentru transmiterea drepturilor în numerar, este total disproporționat în condițiile în care, pentru aproape aceeași sumă comisioanele plătite unităților bancare sunt aproape inexistente.

Acest fapt s-a datorat, la fel ca și în anii precedenți, **menținerii unei ponderi importante a plăților de drepturi auditate prin mandat poștal în detrimentul plăților prin virament bancar, precum și menținerii aceleiași comision de 1% pentru plata drepturilor în numerar, comision rămas neschimbat de peste 4 ani, respectiv din anul 2012, dar și pe fondul creșterilor anuale a sumelor plătite, urmare majorării cuantumului unor drepturi.**

Potrivit calendarului de execuție a convenției încheiată cu compania națională abilitată, plata lunară a sumelor reprezentând cheltuieli cu transmiterea și achitarea drepturilor de asistență socială se realizează în două tranșe, astfel:

- în prima tranșă se virează 66% din valoarea totală de achitat la data limită de 05 ale lunii, pentru alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele de inserție. Acestea au reprezentat 82% din totalul plăților efectuate în anul 2015, pentru cele patru drepturi auditate;

- în tranșa a doua se virează suma rămasă de achitat (34%), la data limită de 12 ale lunii pentru aceleași drepturi menționate mai sus, din care s-a dedus valoarea mandatelor reținute de la plată, precum și valoarea taxelor poștale rămasă de achitat, din care s-a dedus valoarea taxelor poștale aferente mandatelor reținute la plată;

- valoarea de achitat pentru ajutorul social și alocația pentru susținerea familiei se virează într-o singură tranșă, respectiv la data de 20 ale lunii.

Mai mult, termenele de plată ale celor patru drepturi auditate sunt, după cum urmează:

- pentru alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție, plata beneficiarului se efectuează între data de 8 și 27 ale lunii următoare;

- pentru alocația pentru susținerea familiei și ajutorul social plata curentă se efectuează în ultima decadă a lunii, respectiv între data de 20-30 ale lunii în care se plătește dreptul.

Din datele prezentate mai sus, auditul reține că:

- cele două tranșe reprezentând contravaloarea drepturilor transmise la compania națională abilitată, respectiv de 66% până la data de 5 ale lunii și de 34% până la data de 12 ale lunii sunt foarte apropiate ca date calendaristice având în vedere faptul că, perioada de achitare a drepturilor se face în intervalul 8-27 ale lunii. În concluzie, timp de jumătate de lună, (între data de 12 și 27 ale lunii), compania națională abilitată are la dispoziție toată suma drepturilor care dețin ponderea cea mai mare (de 82% din totalul beneficiilor auditate), cu toate că plata acestora se realizează într-un interval de 20 de zile calendaristice.

Deși termenele de plată ale drepturilor auditate sunt diferite și calendarul plăților a rămas neschimbat, se creează premisele imobilizării temporare a unor sume de la bugetul de

stat, întrucât tranșele de plată sunt oarecum disproporționate față de termenele de plată ale drepturilor auditate.

Menționăm că, deși în toată această perioadă au survenit modificări legislative în sensul majorării unora dintre drepturile auditate, taxele privind plata acestor drepturi au rămas neschimbate, cu toate că au existat propuneri de reducere a taxelor poștale de la 1% la 0,9%, propuneri cărora nu li s-a dat curs.

Având în vedere cele prezentate anterior, se reține că nu s-a analizat posibilitatea reducerii comisionului pentru plata drepturilor în numerar, întrucât plățile pentru beneficiile auditate au înregistrat creșteri succesive de la un an la altul.

Totodată, s-ar impune o reanalizare a cuantumului tranșelor prin care se transmit aceste beneficii de asistență socială către solicitanți corelat cu termenele de plată ale drepturilor auditate, întrucât, există posibilitatea imobilizării temporare a unor sume.

▪ În ceea ce privește diferențele între evidența sintetică și cea analitică privind **creditorii**, s-a reținut existența în evidența contabilă a unor sume aferente unor creditori imobilizați în sume de mandat mai mici sau mai mari, după caz, decât sumele de mandat evidențiate în sistemul informatic SAFIR.

Și în anul 2015, în mod similar cu anii precedenți, se mențin diferențe între evidența analitică și sintetică a creditorilor, existând riscul efectuării unor plăți nelegale, cu consecințe în raportarea prin situațiile financiare anuale a unor datorii care nu corespund realității, entitatea organizând evidența analitică a creditorilor inclusiv manual, cu posibilitatea apariției unor erori, iar remediarea diferențelor față de sistemul informatic SAFIR sunt în curs de rezolvare.

Referitor la obiectivul privind **Evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor deținute în sistemul informatic SAFIR, precum și a capacității acestuia de a fi adaptat operativ pe măsura apariției unor noi acte normative**, auditul reține că, în mod similar cu anii precedenți, acesta a fost îndeplinit parțial.

Sistemul informatic SAFIR, în mod similar cu anii precedenți, și-a îndeplinit parțial scopul pentru administrarea procesului de acordare a beneficiilor de asistență socială datorită, în principal, următoarelor deficiențe:

- remediarea erorilor din sistemul informatic s-a efectuat de către furnizor cu mari întârzieri față de termenele stabilite în contract, unele din erori nefiind remediate nici la data auditului deși garanția contractului a expirat la finele anului 2015;
- modificările legislative privind cele patru drepturi auditate au fost efectuate în cea mai mare parte de către reprezentanții entității și prin contractarea unor servicii externe plătite din fonduri publice;
- unele dintre erori se perpetuează de mai mulți ani și nu au fost rezolvate nici de către furnizor nici de către entitate dar, acestea au îngreunat activitatea personalului entității prin ținerea de evidențe suplimentare, care au generat erori cu impact direct și asupra beneficiarilor celor patru drepturi auditate.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constatat în următoarele:

Aplicația informatică SAFIR gestionează un număr de 19 drepturi de asistență socială, care reprezintă circa 70% din toate plățile de beneficii de asistență socială efectuate de ANPIS, fiind disponibilă utilizatorilor de la nivelul aparatului propriu și entităților sale subordonate însă nu și utilizatorilor din primării care întocmesc dosarele pentru drepturile de asistență socială. Utilizatorii din fiecare agenție teritorială de plăți nu au drepturi totale de acces la situațiile centralizatoare din entitatea respectivă, accesul acestora este limitat.

Sistemul informatic SAFIR a fost proiectat și dezvoltat de o companie internațională, în baza unui contract din anul 2013 și a unor acte adiționale, care au avut ca termen final data de 30.06.2014, iar garanția aplicației a expirat la finele anului 2015.

La punctul 4 „Garanții” din contractul încheiat între părți s-a prevăzut că defectele apărute în perioada de garanție trebuiau remediate de către furnizor între 1 și 10 zile lucrătoare maxim.

De asemenea, la punctul 4.4 din contract s-a stipulat că Consultantul va furniza suport tehnic în perioada garanției, inclusiv termenele de soluționare a problemelor critice sau care nu sunt critice.

Înainte de finalizarea termenului de garanție a contractului, coordonatorul Compartimentului informatic din cadrul ANPIS a informat conducerea entității cu privire la principalele probleme nerezolvate până la data de 24.11.2015, informare din care rezultă că s-a depășit cu mult termenul asumat de rezolvare de 10 zile maxim.

Mai mult, acesta mai precizează că unele dintre erori sunt rezolvate doar pe jumătate, iar un sfert din erori sunt considerate îmbunătățiri aduse de către furnizor. În plus, se mai susține că aplicația SAFIR funcționează foarte greoi în anumite perioade, problemele provin din modul de dezvoltare al aplicației.

Conducerea ANPIS a solicitat furnizorului remedierea erorilor cu precizarea că acceptanța finală va fi făcută cu mult după încheierea garanției aplicației. Acest lucru va duce la necesitatea încheierii unui acord prin care furnizorul să prelungească garanția până la finalizarea tuturor posibilelor erori care vor rezulta din exploatarea ultimei versiuni primite.

Entitatea nu a mai încheiat niciun acord/contract cu furnizorul sistemului informatic SAFIR prin care să prelungească garanția aplicației până la finalizarea erorilor, iar erorile confirmate de către coordonatorul IT nu au fost remediate de către furnizor, unele dintre ele fiind remediate de către compartimentul IT din cadrul ANPIS.

În vederea testării și lansării în exploatare a modificărilor efectuate în sistemul informatic SAFIR s-a asigurat legătura permanentă cu utilizatorii din cadrul agențiilor teritoriale prin „ticketele” pentru semnalarea erorilor.

În ultimii trei ani numărul erorilor semnalate au fost variabile, în anul 2013 (885 tickete), în anul 2014 (3.004 tickete), iar în anul 2015 de 2,2 ori mai puține decât în anul precedent (1.325 tickete) și de peste 1,5 ori mai multe decât anul 2013.

Scăderea erorilor în anul auditat se datorează și intensificării eforturilor depuse atât de către reprezentanții ANPIS cât și de către utilizatorii sistemului SAFIR din teritoriu în vederea realizării, implementării și stabilizării serviciilor IT achiziționate.

La data auditului situația erorilor nerezolvate de către furnizor este următoarea:

- 40 erori provin din anul 2014 (5%);
- 334 erori (1/3) provin din anul 2015. De menționat că două treimi (991) din erorile anului 2015 au fost soluționate de către ANPIS.

În acest sens, s-a calculat termenul mediu de rezolvare a unei erori de către furnizor, de unde rezultă că acesta a fost în medie de 56 de zile calendaristice.

Astfel, rezultă că furnizorul în anul 2015, ca și în anii precedenți, a efectuat remedierea disfuncționalităților din aplicația SAFIR cu întârzieri față de termenele prevăzute în contract (1-10 zile maxim), într-un număr de zile de circa 6 ori mai mare față de prevederi.

Unele din aceste erori au condus în anul 2015, la fel ca și în anii precedenți la menținerea unor neconcordanțe între situația sintetică și cea analitică atât privind debitorii cât și creditorii care provin din cele patru drepturi auditate.

Întrucât erorile identificate fie au fost rezolvate cu întârziere, fie nu au fost încă remediate, la data auditului reprezentanții ANPIS nu au semnat acceptanța finală, deși termenul acesteia a fost semestrul I al anului 2014, iar ulterior acestuia furnizorul a mai avut la dispoziție un an și jumătate pentru remedierea deficiențelor, respectiv până la finele anului 2015, când garanția contractului a expirat.

■ În vederea **evaluării capacității sistemului informatic SAFIR de a fi adaptat operativ pe măsura apariției unor noi acte normative**, modificări legislative ce impuneau a fi preluate în sistemul informatic SAFIR, în anul 2015, furnizorul deși era obligat să adapteze sistemul informatic cu noile modificări legislative (unele din acestea încă din anul 2014), acesta nu a implementat niciuna dintre ele. Auditul remarcă eforturile depuse în acest sens de către compartimentul IT din cadrul entității pentru implementarea unor modificări legislative, iar pentru una dintre acestea, entitatea a apelat la un alt furnizor extern efectuând plăți din fonduri publice.

■ Urmare misiunilor de audit efectuate de către camerele de conturi la ordonatorii terțiari de credite au fost identificate erori similare cu cele din anii precedenți, cu privire la **caracterul corect și complet al informațiilor deținute în sistemul informatic SAFIR**, în sensul că acesta:

- nu gestionează toate beneficiile de asistență socială, unele dintre acestea fiind evidențiate separat;

- nu asigură, pentru niciuna din categoriile de drepturi auditate, posibilitatea efectuării unor verificări încrucișate între informațiile din baza de date proprie și informațiile furnizate de instituțiile cu care au fost încheiate protocoale de colaborare;

- nu are capacitatea de a evita erorile în operare, prin identificarea informațiilor deja existente care ar putea fi preluate automat în cadrul altui beneficiu de asistență socială;

- nu efectuează corelații între toate tipurile de beneficii de asistență socială și nu duce la suspendarea automată a dreptului când condițiile de eligibilitate nu mai sunt îndeplinite;

- nu permite extragerea unor date relevante pentru stabilirea criteriilor de eligibilitate, de exemplu informații despre toți membrii unei familii în vederea verificării încrucișate cu alte baze de date pentru stabilirea realității veniturilor declarate și bunurilor deținute;

- nu este un sistem informatic integrat care să administreze în mod unitar drepturile auditate la nivel național și să asigure gestionarea centralizată a beneficiarilor de asistență socială (persoane, familii) și a sumelor alocate pentru aceștia;

- programul nu realizează automat regularizările privind contribuția de asigurări sociale de sănătate, aferentă plăților necuvenite de drepturi, fiind necesară efectuarea manuală a acestora;

- nu se arhivează un istoric al plăților în cazul persoanelor transferate în alte județe;
- nu permite o actualizare permanentă, în concordanță cu modificările legislative care intervin, acestea sunt asigurate de angajați din cadrul compartimentului IT din ANPIS;
- nu are capacitatea de a emite o situație cu sumele neridicate de către beneficiari, în termenul legal de prescripție care, ulterior, trebuie virate la bugetul de stat.

▪ Cu toate deficiențele menționate se remarcă și unele **îmbunătățiri** aduse de compartimentul IT din cadrul ANPIS **aplicației SAFIR**, astfel:

- se extrag rapoartele de fundamentare a sumelor pentru plata beneficiilor de asistență socială auditate atât de la nivelul agențiilor județene cât și de la nivel central, rapoarte care stau la baza fundamentării sumelor destinate plății drepturilor auditate;
- a fost modificat formatul deciziilor de debit, prin cuprinderea în acestea și a accesoriilor datorate pentru debitele care nu au fost recuperate în termenul legal de 180 zile;
- sunt în curs de finalizare rapoartele privind debitorii pentru care compartimentul IT asigură extragerea de date suplimentare din baza de date (nr. și data deciziei de debit, data ultimei achitări pe decizia de debit, deciziile stornate, etc.);
- sunt în lucru rapoartele privind creditorii, marcarea de către sistemul informatic a sumelor la luna de calcul a plății dreptului neridicat și nu la data comunicării neachitării dreptului.

Cu privire la obiectivul **Evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială pentru a se asigura focalizarea beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite**, auditul reține că s-au înregistrat progrese însemnate față de anii precedenți.

Urmare misiunilor de audit au rezultat, în principal, următoarele aspecte:

- în anul 2015 au fost organizate **inspecții tematice doar pentru 3 din cele 5 programe obligatorii**. A fost realizată inspecție tematică privind acordarea alocației pentru copii, unde riscul de fraudă pentru acest beneficiu este destul de redus. În schimb, indemnizația lunară pentru creșterea copilului, unde riscul de fraudă este foarte mare nu a fost cuprinsă în planul anual de control al Direcției Inspecție Socială din cadrul ANPIS, motivat de faptul că acest drept ar trebui să facă obiectul unui control în anul 2016 și nu în anul 2015, deoarece marea majoritate a cazurilor de eroare/fraudă ar putea fi scutite de la plată fiind incluse în prevederile Legii nr.126/2014;

- ca și în anii anteriori, **încrucișarea bazelor de date se realizează la nivel central** (ANPIS) cu ocazia controalelor/campaniilor, suspiciunile rezultate fiind transmise la agențiile teritoriale spre verificare. Riscul de fraudă apare în continuare după acordarea dreptului, și urmare faptului că titularii nu declară modificările intervenite în componența și veniturile familiei, iar unele dintre verificări s-au efectuat la interval mare de timp de la acordarea dreptului.

Se remarcă o îmbunătățire a activității de control și o nouă abordare, în anul 2015, în sensul efectuării de verificări pentru anul în curs fără ca acestea să aștepte controalele Curții de Conturi care sunt ulterioare încheierii exercițiului financiar, astfel:

- activitatea desfășurată de către persoanele care efectuează controale interne este mai eficientă decât activitatea inspectorilor sociali, fără a lua în calcul și costurile suplimentare ale celor din urmă;

- persoanele beneficiare de venit minim garantat au fost menținute în plată timp îndelungat întrucât nu au putut fi atrase să ocupe locurile de muncă vacante. În situația în care aceste persoane ar fi **ocupat un loc de muncă vacant**, potrivit pregătirii profesionale, se puteau realiza **economii la bugetul de stat** și încasarea de sume suplimentare la bugetul general consolidat;

- activitatea de audit intern nu este organizată în circa jumătate din agențiile teritoriale (respectiv 22), ceea ce nu asigură cadrul organizatoric și funcțional pentru realizarea acestei activități în condiții de legalitate, eficiență, eficacitate și economicitate.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constatat în:

Sistemul de control intern a fost conceput și dezvoltat în general, în mod corespunzător, dar nu a avut capacitatea de a identifica toate riscurile care pot afecta realizarea bunei gestiuni financiare.

Acesta prezintă în continuare vulnerabilități în ceea ce privește capacitatea de a preveni, detecta și remedia operativ erorile/fraudele din cadrul celor patru tipuri de beneficii de asistență socială auditate.

• *Prevenirea*

Metoda principală de prevenire a erorilor sau pătrunderii frauduloase în sistemul de asistență socială este **verificarea eligibilității titularilor de beneficii de asistență socială la momentul solicitării drepturilor**. Astfel, garantarea faptului că eligibilitatea este determinată, în mod corect, încă de la bun început este esențială pentru asigurarea integrității sistemului și pentru diminuarea necesității (și a costurilor) verificărilor de detectare ulterioare.

În aceste condiții, pentru cele patru drepturi supuse auditării au fost stabilite responsabilități privind verificarea îndeplinirii condițiilor de eligibilitate în funcție de tipul beneficiului, astfel:

- pentru *ajutorul social (venit minim garantat)* și *alocația pentru susținerea familiei*, atribuțiile privind stabilirea dreptului și a cuantumului beneficiului de asistență socială au fost atribuite autorităților locale, acestora revenindu-le implicit și responsabilitatea legalității și corectitudinii acestor operațiuni;

- pentru *alocația de stat pentru copii* și *indemnizația lunară pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele lunare de inserție*, stabilirea acestora sunt în sarcina agențiilor județene pentru plăți și inspecție socială, constituind din acest punct de vedere un beneficiu, limitând astfel nivelul de eroare și fraudă.

Stabilirea unora dintre drepturi la nivelul primăriilor constituie în continuare o vulnerabilitate a sistemului. Așa cum s-a constatat și în anii precedenți, capacitatea personalului autorităților administrației locale de verificare a exactității informațiilor furnizate de solicitanți este destul de limitată.

Aceste deficiențe sunt completate de **lipsa infrastructurii tehnologiei informației** în aparatul administrativ al majorității autorităților locale. La nivelul județelor acolo unde se centralizează informațiile trimise de autoritățile locale către agențiile de plăți și inspecție socială se utilizează sistemul informatic SAFIR care prezintă an de an numeroase deficiențe care nu au fost remediate de către furnizor și nu are capacitatea de a susține cerințele viitoare ale sistemului, așa cum sunt acestea formulate în recomandările din cadrul **Strategiei Naționale pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei** (aprobată prin HG nr.383/2015), respectiv **module noi de prevenție, care vor înlesni schimbul de date cu alte instituții publice**, în vederea identificării solicitanților neeligibili la plata beneficiilor de asistență socială.

Guvernul, prin una din inițiativele Strategiei (inițiativa nr.2 „*Prestații de natură socială - Îmbunătățirea performanțelor sistemului de asistență socială*”) își propune **dezvoltarea** graduală a unui **sistem informatic nou de management al beneficiilor de asistență socială (MIS)** în sprijinul activității asistenților sociali din toată țara, extinderea acoperirii MIS pentru asistența socială de la nivel județean la nivel local și extinderea domeniului de aplicare a MIS de asistență socială pentru a include toate programele de beneficii și servicii de asistență socială, făcând din aceasta un **instrument important** pentru angajații din prima linie și managerii de program la nivel local și județean și pentru factorii de decizie.

În anul 2015 și începutul anului 2016, la nivelul ANPIS s-au încheiat un număr de 5 protocoale (Autoritatea Navală, Secretariatul General al Guvernului, Institutul Național de Statistică, Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor, Ministerul Sănătății), care s-au adăugat celor 11 protocoale încheiate în perioada 2011-2014 și la recomandările Curții de Conturi, astfel că numărul total al protocoalelor este de 16. Cu toate aceste protocoale existente în anul 2015, datele utilizate de către entitate, în cadrul campaniilor tematice, au fost din **cinci surse, mai multe cu trei față de anul precedent**.

Însă în cazul celor două drepturi (VMG și ASF) pentru care autoritățile locale au atribuții în acordarea lor, lipsa protocoalelor de colaborare încheiate de către autoritățile locale cu structurile abilitate care dețin datele necesare împiedică verificarea încadrării sau nu a solicitanților, întrucât nu poate fi stabilită eligibilitatea acestora, deoarece au fost cazuri în care, și datorită unor deficiențe ale sistemului de control intern din cadrul primăriilor, au fost acordate beneficii de asistență socială unor titulari neeligibili.

În concluzie, în anul 2015, se constată, ca și în anii precedenți faptul că, agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială s-au aflat în **incapacitate de a depista erorile și fraudă încă din faza de verificare a condițiilor de eligibilitate a solicitanților** de beneficii de asistență socială (prevenire). Schimbul de informații cu alte surse de date relevante s-a făcut la nivelul ANPIS și agențiilor teritoriale, ulterior plății drepturilor.

Pe parcursul anului 2015, activitatea Direcției Inspecție Socială din cadrul ANPIS s-a concentrat pe următoarele priorități:

➤ realizarea campaniilor de control tematic, în conformitate cu planul de control aprobat de ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice. Potrivit acestuia, în anul 2015 au fost desfășurate **12 campanii tematice de control**, din care 3 campanii de control a beneficiilor de asistență socială, 6 campanii care au vizat verificarea serviciilor sociale și alte 3 campanii privind verificarea unităților protejate autorizate, verificarea accesului neîngrădit al persoanelor cu dizabilități în unități sanitare, consilierea și informarea autorităților publice locale, a persoanelor fizice și juridice, publice și private, cu atribuții în domeniul asistenței sociale.

Fiecare campanie de control tematic s-a finalizat printr-un raport tematic național, care a fost înaintat spre analiză ministerului, precum și altor organe de specialitate ale administrației publice centrale cu responsabilități specifice în domeniul asistenței sociale.

✓ verificarea prin controale inopinate a modului în care sunt respectate drepturile sociale ale cetățenilor, ca urmare a sesizărilor primite de la persoane fizice sau juridice.

✓ evaluarea serviciilor sociale în conformitate cu standardele minime de calitate, în baza reglementărilor specifice din domeniul asistenței sociale.

În anul 2015, **au fost organizate inspecții tematice doar pentru 3 din cele 5 programe obligatorii (respectiv alocația de stat pentru copii, ajutorul social și alocația pentru susținerea familiei)**, cu toate că, potrivit Manualului Operațional al Proiectului privind implementarea Strategiei privind reforma în domeniul asistenței sociale este vizată reducerea fraudelor în accesarea beneficiilor de asistență socială prin realizarea de inspecții tematice bazate pe eșantion privind acordarea venitului minim garantat, alocației pentru susținerea familiei, indemnizației pentru creșterea copilului, ajutorului pentru încălzire și indemnizației acordate pentru persoanele cu dizabilități.

Având în vedere că indemnizația lunară pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție are cuantumul cel mai mare din cele patru drepturi auditate nu s-a realizat nicio campanie de control pentru verificarea acestor beneficiari deși existau date lunare privind veniturile din salarii pentru titularii acestui drept primite în baza protocoalelor.

În anul 2015 s-a realizat cel mai mic număr de campanii tematice din ultimii trei ani, adică numai 3, față de anul 2014, când au fost realizate 4 campanii și față de anul 2013 când au fost realizate 6 campanii.

✓ Conform Planului de control al Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială aferent anului 2015 s-au desfășurat **activități de control a principalelor beneficii de asistență socială** (venit minim garantat, alocația pentru susținerea familiei, alocația de stat pentru copii).

Rezultatele verificărilor CNP-urilor cu suspiciuni identificate, din anii 2014-2015, pentru trei beneficii auditate, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 6

Tip beneficiu	Anul	Suspiciuni verificate	Suspiciuni confirmate	Ponderea suspiciunilor confirmate/verificate (%)	Dosare verificate
Venit minim garantat	2014	4.610	2.698	59	4.569
	2015	176.741	18.068	10	129.484
Alocația pentru susținerea familiei	2014	4.854	2.324	48	4.800
	2015	50.791	25.203	50	45.013
Alocația de stat pentru copii	2014	433	90	21	433
	2015	1.189	38	3	1.189
Total 2014	2014	9.897	5.112	52	9.802
Total 2015	2015	228.721	43.309	19	175.686

În urma **analizei comparative a rezultatelor controalelor realizate în anii 2014 și 2015** pentru trei beneficii de asistență socială auditate, pentru care a fost utilizată aceeași metodă de identificare a suspiciunilor, respectiv încrucișarea datelor existente în programul informatic SAFIR cu date provenite de la alte instituții publice rezultă următoarele:

- o **scădere semnificativă a ponderii suspiciunilor confirmate în anul 2015** față de anul 2014, respectiv de circa 3 ori (de la 19% la 52%);

Pe tipuri de beneficii situația este diferită în sensul că: la venitul minim garantat acestea au scăzut de circa 6 ori (10% față de 59%), la alocația de stat pentru copii au scăzut de circa 7 ori (3% față de 21% în anul 2014), iar la alocația pentru susținerea familiei scăderea este nesemnificativă (50% față de 48% în anul 2014).

- o **creștere considerabilă de circa 18 ori** au înregistrat-o **numărul de dosare verificate în anul 2015** față de anul precedent;

Detaliat, pe categorii de beneficii auditate, situația în anul 2014 față de 2015 este următoarea: pentru venitul minim garantat s-au verificat de circa 28 de ori mai multe dosare (4.569 față de 129.484), în situația alocației pentru susținerea familiei s-au verificat de circa 9 ori mai multe dosare (4.800 față de 45.013), în cazul alocației de stat pentru copii s-au verificat de aproape 3 ori mai multe dosare (433 față de 1.189).

Concluziile desprinse din activitatea desfășurată de ANPIS reliefează o îmbunătățire a activității entităților inspectate în gestionarea dosarelor, însă **riscul de fraudă** ca și în anii precedenți, **apare în continuare după acordarea dreptului**, ca urmare a faptului că titularii nu declară modificările intervenite în componența și veniturile familiei, iar unele dintre verificări s-au efectuat la interval mare de timp de la acordarea dreptului.

Se remarcă o **îmbunătățire a activității de control și o nouă abordare** în sensul efectuării de verificări pentru anul în curs fără ca acestea să aștepte controalele Curții de Conturi, care sunt ulterioare încheierii exercițiului financiar.

La nivelul ANPIS, în anul 2015, debitele s-au stabilit fie în urma campaniilor de control ale inspectorilor sociali, fie în urma verificărilor efectuate de către persoanele din cadrul compartimentelor de specialitate.

Din analiza **debitelor stabilite** ca urmare a campaniilor inspectorilor sociali comparativ cu cele stabilite ca urmare a verificărilor interne, în anul 2015, rezultă următoarele:

Tabelul nr. 7

-mii lei-

Denumire beneficiu	inspecție socială 2015	verificări interne 2015	%
0	1	2	3=2/1
Alocația de stat	90	3.504	3.793
Ajutorul social	22.822	8.678	-62
Alocația pentru susținerea familiei	2.208	4.063	84
Indemnizația pentru creșterea copilului	2.757	17.549	537
TOTAL	27.877	33.794	21

Pe ansamblu, se remarcă faptul că, **activitatea desfășurată de către persoanele care efectuează controale interne este mai eficientă decât activitatea inspectorilor sociali**, având în vedere că debitele stabilite în urma verificărilor interne au fost **mai mari cu 21%** față de cele stabilite de către inspectorii sociali.

În structură, se reține că prin verificările interne, în cazul a trei drepturi (indemnizația lunară pentru creșterea copilului, alocația de stat pentru copii, alocația pentru susținerea familiei) s-au obținut rezultate semnificativ mai mari față de cele ale inspectorilor sociali. Singura excepție o constituie debitele stabilite pentru beneficiarii de ajutor social unde, în acest caz, inspectorii sociali au stabilit debite mai mari pe fondul organizării unei campanii de control tematic care a privit și anii anteriori.

Din datele prezentate anterior rezultă că pentru cele patru categorii de drepturi auditate, debitele constatate ca urmare a campaniilor inspecției sociale au fost în sumă de **27.877 mii lei**, fiind implicați un număr de **290 de inspectori sociali**, iar debitele constatate de persoanele care realizează verificări interne au fost mai mari, respectiv în sumă de **33.794 mii lei**, verificările interne au fost efectuate cu un număr de **338 de salariați**.

În medie, în anul 2015 fiecare persoană din cadrul compartimentului de verificări interne a identificat debite în sumă de **100 mii lei**, în timp ce debitele aferente unui inspector social au fost de **96 mii lei** (mai mici cu circa 4%), fără a lua în calcul și costurile suplimentare efectuate de un inspector social.

Având în vedere modul de abordare a controalelor apreciem că se impune o reanalizare pe fiecare agenție teritorială în parte a personalului din activitatea de inspecție socială, precum și a personalului care efectuează verificări interne, pentru a se asigura eficientizarea activității de control prin obținerea de rezultate maxime cu eforturi minime.

• Descurajarea

Sancțiunile constituie o componentă esențială a unei politici de descurajare. Cu privire la instrumentele utilizate pentru descurajarea fraudei și a corupției în domeniul stabilirii și acordării beneficiilor de asistență socială auditate, se remarcă că **numai în trei acte normative** din cele patru privind beneficiile de asistență socială supuse auditării **există prevederi referitoare la contravenții și sancționarea acestora cu amendă**, respectiv: *indemnizația lunară pentru creșterea copilului, alocația pentru susținerea familiei și venitul minim garantat*.

Fiecare act normativ este completat cu o reglementare care stipulează că prevederilor referitoare la contravenții le sunt aplicabile **O.G nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002**, cu modificările și completările ulterioare. Această prevedere permite inspectorilor sociali să aplice toate tipurile de sancțiuni contravenționale, nu doar amenda.

La nivelul ministerului, așa cum s-a menționat la primul obiectiv, nu s-au finalizat încă demersurile în vederea adoptării actului normativ privind sistemul unitar de sancțiuni, acesta fiind încă în curs de avizare internă.

Cu ocazia misiunii de audit desfășurată la ANPIS s-au efectuat analize în ceea ce privește **focalizarea beneficiilor de asistență socială și analizarea posibilităților de angajare a beneficiarilor de venit minim garantat**, care sunt persoane apte de muncă (din numărul total de beneficiari de 245.545) pentru a conduce la distribuția sumelor către persoanele îndreptățite.

▪ Din **analiza comparativă** a numărului de posturi vacante pentru muncitorii necalificați cu numărul mediu al beneficiarilor de venit minim garantat, care sunt persoane apte de muncă, aflate în evidența ANOFM și cu vârsta sub limita de pensionare (65 ani – bărbați și 60 ani – femei) pe cele opt regiuni de dezvoltare, au rezultat următoarele:

Tabelul nr.8

Nr. crt.	Regiuni de dezvoltare	Nr. locuri vacante în trimestrul IV 2015*	Nr. persoane beneficiare de venit minim garantat	% beneficiari care ar fi putut ocupa un loc de munca
0	1	2	3	4=2/3
1	NORD-VEST	1.906	19.925	10%
2	CENTRU	911	27.490	3%
3	NORD-EST	452	44.963	1%
4	SUD-EST	467	39.510	1%
5	SUD-MUNTENIA	1.006	45.809	2%
6	BUCUREȘTI - ILFOV	1.332	1.219	100%
7	SUD-VEST OLTEA	254	39.529	1%
8	VEST	1.686	9.497	18%
	TOTAL	8.014	227.942	4 %

* Datele au fost preluate potrivit rapoartelor tip Tempo Online publicate pe site-ul INSS, pentru categoria de ocupații Muncitori necalificați la trimestrul IV al anului 2015.

Analizând datele prezentate anterior, se reține faptul că, circa **4%** din numărul de persoane **beneficiare de venit minim garantat ar fi putut ocupa unul din aceste locuri de muncă** pentru muncitori necalificați, având în vedere nivelul redus de pregătire profesională a acestei categorii de beneficiari.

În fiecare din cele opt regiuni existau locuri de muncă vacante în anul 2015, iar în situația în care cele 8.014 locuri ar fi fost ocupate, s-ar fi realizat o economie totală la bugetul de stat într-un an în sumă de 23.590 mii lei (suma a fost calculată prin aplicarea la nivelul mediu lunar de 230 lei al venitului minim garantat și a cheltuielilor conexe aferente:taxele poștale -1% și contribuția de asigurări sociale de sănătate -13 lei).

De asemenea, dacă aceste persoane ar fi ocupat unul din locurile de muncă vacante s-ar fi adus și venituri suplimentare la bugetul general consolidat prin plata contribuțiilor sociale obligatorii. Astfel, în ipoteza că aceste persoane beneficiare de venit minim garantat s-ar fi

angajat și ar fi realizat salariul minim pe economie, contribuțiile obligatorii ar fi fost în sumă 558 lei/lună/persoană¹².

Prin urmare, în situația în care un număr de 8.014 beneficiari de venit minim garantat (4% din totalul beneficiarilor apti de muncă) ar fi ocupat un loc de muncă, s-ar fi realizat pe de o parte o economie la bugetul de stat în anul 2015 în sumă estimată de **23.590 mii lei**¹³, precum și venituri suplimentare la bugetul general consolidat în sumă estimată de 53.662 mii lei¹⁴.

■ În anul 2015, deși s-au efectuat demersuri în vederea folosirii unor instrumente cât mai eficiente de informare și consiliere atât în cadrul misiunilor de inspecție tematice și inopinate, cât și în cadrul activităților de monitorizare a măsurilor dispuse în campaniile anterioare, **beneficiile de asistență socială nu au fost focalizate întotdeauna către categoriile de beneficiari care aveau cea mai mare nevoie de acestea.**

Din numărul total de 198.745 copii născuți în anul 2015, numărul copiilor care primesc alocația de stat pentru copii este de 177.388, diferența de 21.357 copii nou născuți (11% din total) nu beneficiază de alocație de stat pentru copii, deși aveau acest drept.

Rezultă că în situația alocației de stat pentru copii, **unul din 10 copii născuți în anul 2015 nu primește dreptul cuvenit în pofida eforturilor de dublare a cuantumului acesteia începând cu luna iulie 2015, luând în calcul că până la vârsta de doi ani cuantumul acestui drept este de 200 lei/lunar.**

De asemenea, există și situația inversă în sensul că s-a menținut, ca și în anii anteriori, riscul de pătrundere în sistem a unor beneficiari care nu aveau dreptul, în detrimentul celor îndreptățiți. Pe tipuri de beneficii auditate, în urma misiunilor de audit desfășurate la nivelul ANPIS și la agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială, au rezultat plăți necuvenite după cum urmează:

- **indemnizații pentru creșterea copilului, inclusiv stimulente lunar/de inserție**, în sumă de **11.962 mii lei** acordate necuvenit ca urmare a nedeclarării realizării altor venituri pe perioada încasării acestui drept, nerecalculării cuantumului dreptului în funcție de veniturile efectiv realizate, potrivit deciziei de impunere finală eliberată de autoritățile fiscale, nesuspendării plăților pentru ultima lună de plată, în condițiile în care celălalt părinte nu a solicitat acest drept pentru ultima lună din perioada totală a concediului cuvenit de creștere a copilului, precum și acordării stimulentei lunar/de inserție în situația în care nu s-a făcut dovada începerii activității și implicit obținerea de venituri supuse impozitării, condiție legală pentru acordarea acestui drept.

- **ajutoare sociale (VMG) și alocații pentru susținerea familiei**, în sumă de **12.895 mii lei**, cauzele principale fiind: nedeclararea, de către beneficiari, a unor venituri nete realizate, deținerea unor bunuri care atrag excluderea acordării acestor beneficii de asistență socială, neachitarea impozitelor pentru bunurile deținute în proprietate, nedeclararea conturilor deținute, mai mari de 3 mii lei, la bănci, neprezentarea adeverințelor de la agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă de unde să rezulte că sunt în cautarea unui loc de muncă și

¹² Contribuțiile și impozitele obligatorii în sumă 558 lei/lună/persoană au fost calculate pornind de la salariul minim pe economie care în perioada ianuarie – iunie 2015 a fost în sumă de 975 lei, iar începând cu luna iulie 2015 valoarea a fost majorată la 1.050 lei, rezultând astfel un salariu minim mediu pe economie în anul 2015 de 1.013 lei, la care s-au aplicat cotele de contribuții și impozite în vigoare în anul 2015 de aproximativ 55,1%, din care 32,5% plătit de angajat și 22,6% plătit de angajator (1.013 lei * 55,1%).

¹³ 22.119 mii lei + 221 mii lei + 1.250 mii lei.

¹⁴ 558 lei/lună/persoană * 8.014 persoane * 12 luni.

nu au refuzat un loc de muncă, care din punct de vedere legal, conduc la excluderea acordării acestor drepturi;

- **alocații de stat pentru copii**, în sumă de **307 mii lei**, acordate unor minori decedați, copii exmatriculați, care au abandonat școala sau au repetat anul școlar, întrucât nu s-au transmis la timp documentele justificative, de către Inspectoratele Școlare, pentru beneficiarii care nu mai întruneau condițiile legale.

Având în vedere faptul că anual începând cu anul 2012, Curtea de Conturi a României a desfășurat misiuni de audit cu privire la cele patru drepturi auditate, în anul 2016 comparativ cu anul precedent, s-a identificat o ușoară diminuare a sumelor plătite necuvenit.

De asemenea, pentru plățile necuvenite identificate în anii anteriori, agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială au stabilit debite care trebuie recuperate de la beneficiari, gradul de încasare al acestora fiind analizat la finalizarea misiunilor de audit.

Din datele centralizate până la data prezentului raport a rezultat că **gradul de recuperare a debitelor este ridicat**, de **96%** pentru debitele identificate în anul 2013 și de **81%** pentru debitele din anul 2014, în creștere cu **3%** față de sumele recuperate anul precedent.

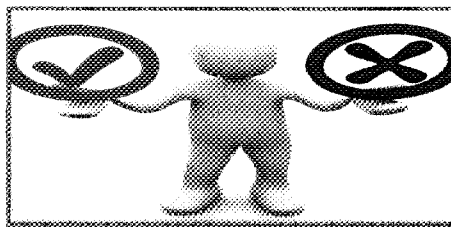
Eforturile susținute depuse de conducerea entităților verificate s-au materializat în recuperarea a jumătate din debitele identificate în anul 2015 (**53%**), iar în anul 2016, în mod similar cu anii precedenți, **au continuat acțiunile de recuperare** a sumelor plătite necuvenit și ulterior finalizării misiunilor ce au avut loc la nivelul agențiilor teritoriale pentru plăți și inspecție socială.

De precizat că sumele recuperate cuprind și **debitele transmise către autoritățile fiscale**, care, în medie, reprezintă **circa jumătate din total**.

Urmare receptivității și preocupării conducerii entităților s-a înregistrat un **grad ridicat de recuperare a sumelor** de la beneficiari, cu toate că **recuperarea se realizează în perioade mai lungi de timp**, întrucât este supusă limitărilor legale, respectiv doar **1/3 din drepturile cuvenite lunar**.

VII. Recomandări

În scopul utilizării eficiente a fondurilor publice, pentru fiecare din cele 4 obiective care au fost analizate în cadrul misiunilor de audit al performanței s-au formulat, în principal, următoarele recomandări atât către **minister** cât și către **ANPIS**:

1. Pentru obiectivul *Evaluarea modului în care Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate, precum și acela de monitorizare a beneficiilor de asistență socială* se recomandă:

- finalizarea demersurilor, în vederea adoptării cadrului legal privind politicile de sancțiuni în domeniul beneficiilor de asistență socială auditate, în vederea descurajării solicitanților care încasează necuvenit sume cu titlu de beneficii de asistență socială;

- verificarea și analizarea datelor privind debitorii cuprinși în situațiile financiare raportate la finele anului, de către ANPIS, pentru eficientizarea activității de recuperare a sumelor acordate necuvenit;

- reexaminarea legislației aplicabile, în sensul cuprinderii în aceasta a scutirii de la plată a unor debite situate sub 40 lei, având în vedere costurile mai mari estimate cu recuperarea acestora, în scopul utilizării eficiente a fondurilor publice de la bugetul de stat;

- monitorizarea debitelor transmise spre urmărire și încasare autorităților fiscale și neconfirmate de acestea, pentru a evita nepreluarea unor debite datorită depășirii termenul legal de prescriere;

- transmiterea debitelor către organele fiscale, spre urmărire și încasare, se va efectua după analizarea debitorilor și numai dacă aceștia nu se mai află în plată sau dacă debitorul restituie sumele, în termenul legal, fiind scutit de la plata accesoriilor;

- analiza și corelarea datelor privind debitorii introduse în aplicația SAFIR (analitică) cu cele din evidența financiar-contabilă (sintetică), pentru a asigura acuratețea datelor raportate în situațiile financiare anuale prin cele două evidențe;

- continuarea analizării și corelării datelor privind plățile raportate în aplicația SAFIR cu cele din contul de execuție bugetară întocmit la finele perioadei de raportare, pentru eliminarea riscului de efectuare a unor plăți nelegale.

2. Pentru obiectivul *Evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare pentru a asigura o repartizare echilibrată a acestora și eliminarea imobilizărilor în resurse bugetare aprobate și neutilizate, precum și reflectarea corectă prin situațiile financiare anuale a resurselor primite și a cheltuielilor efectuate pentru cele patru beneficii de asistență socială auditate* se recomandă:

- reanalizarea sumelor privind creditorii raportate prin situațiile financiare la finele anului, astfel încât să se asigure virarea la termenele legale la bugetul de stat a sumelor pentru care dreptul titularilor de a le solicita s-a prescris;

- analiza posibilităților de reducere a comisionului plătit pentru plata drepturilor în numerar cuprins în legislația bugetară anuală, având în vedere că sumele plătite pentru beneficiile auditate au înregistrat creșteri succesive de la un an la altul, comisioanele percepute de bănci pentru același volum al drepturilor sunt nesemnificative;

- reanalizarea numărului și cuantumului tranșelor transmise pentru virarea drepturilor de asistență socială, corelat cu termenele de plată ale beneficiilor auditate, pentru evitarea imobilizării temporare a unor sume de la bugetul de stat;

- creșterea numărului de beneficiari care încasează drepturi prin virament bancar, pentru reducerea fraudelor în sistem și economisirea consumului de resurse umane și

materiale alocate plăților efectuate în numerar, care prezintă în continuare risc ridicat de eroare și fraudă;

- analiza și corelarea datelor privind creditorii din aplicația SAFIR (analitică) cu cele din evidența financiar-contabilă (sintetică), pentru eliminarea diferențelor dintre cele două evidențe, identificării și eliminării imobilizărilor de sume prescrise.

3. Pentru obiectivul *Evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor deținute în sistemul informatic SAFIR, precum și a capacității acestuia de a fi adaptat operativ pe măsura apariției unor noi acte normative* se recomandă:

- implementarea la timp a modificărilor legislative, pentru a se obține asigurarea că sistemul informatic este actualizat, în mod operativ, în vederea respectării cadrului legal începând cu data intrării în vigoare a actelor normative;

- dezvoltarea/întărirea compartimentelor IT (pentru tehnologia informațiilor) astfel încât, prin activitatea acestora să se asigure și serviciile de mentenanță ale sistemelor informatice deținute, pentru reducerea fondurilor publice alocate în acest scop;

- corectarea erorilor privind plățile, debitorii și creditorii aferente drepturilor auditate, pentru a asigura corespondența dintre datele existente în aplicația SAFIR cu cele raportate prin situațiile financiare anuale;

- actualizarea în timp util, a sistemului informatic cu modificările legislative care intervin, pentru a evita efectuarea manuală a unui număr mare de operațiuni care pot genera erori în acordarea drepturilor de asistență socială;

- efectuarea demersurilor necesare și posibile către furnizorul sistemului informatic, pentru remedierea erorilor rămase nerezolvate de către acesta, în scopul eliminării deficiențelor, din care unele se perpetuează de mai mulți ani.

4. Pentru obiectivul *Evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială pentru a se asigura focalizarea beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite* se recomandă:

- includerea în campaniile de control și a beneficiarilor de indemnizație lunară pentru creșterea copilului și de stimulent lunar/de inserție, întrucât acordarea acestor drepturi este în competența entității și există lunar date privind veniturile beneficiarilor acestui drept;

- dimensionarea personalului care efectuează activități de control: inspectori sociali și persoane care fac verificări interne de la nivelul agențiilor teritoriale, pentru eficientizarea activității de control, astfel încât costurile identificării unui debit să fie subunitar;

- intensificarea colaborării interinstituționale, pentru ocuparea locurilor de muncă vacante disponibile la nivel național de către persoanele beneficiare de venit minim garantat, apte de muncă și economisirea fondurilor publice;

- asigurarea cadrului organizatoric și funcțional pentru realizarea activității de audit intern și efectuării de misiuni pentru identificarea persoanelor care au beneficiat necuvenit de sume de la bugetul de stat.

Constatările și concluziile care au rezultat în urma misiunilor de audit al performanței au condus la formularea unor recomandări pentru eliminarea abaterilor, deficiențelor și disfuncțiilor constatate de către auditorii publici externi.

Pentru implementarea de către entitățile auditate a acestor recomandări, Curtea de Conturi, în baza procedurilor specifice, a emis scrisori cu recomandări către conducerile entităților verificate pentru remedierea disfuncționalităților rezultate în urma auditului.

În baza procedurilor susmenționate, entitățile auditate au obligația de a implementa recomandările transmise și de a comunica Curții de Conturi la termenele stabilite, modul de remediere a deficiențelor constatate în timpul acțiunilor de audit.

Modul de implementare de către entitățile auditate a recomandărilor formulate de Curtea de Conturi, se verifică de către auditorii publici externi, atât în cadrul misiunilor de audit, cât și prin organizarea unor acțiuni distincte, până când se constată implementarea integrală a recomandărilor.

Efectul implementării recomandărilor se evaluează de către Curtea de Conturi a României din punct de vedere al impactului acestora asupra activității entităților verificate. Urmare recomandărilor formulate în anii precedenți, acestea au condus în oarecare măsură la îmbunătățirea activității entităților verificate.

Cu toate că activitatea este una complexă, trebuie precizat că unele dintre aspectele constatate au fost corectate, urmare eforturilor susținute depuse de către conducerile entităților auditate, acestea manifestând receptivitate și disponibilitate în a lua măsuri de remediere a deficiențelor, dovadă și gradul ridicat de recuperare a debitelor din perioada anterioară.

**ȘEF DEPARTAMENT
CONSILIER DE CONTURI**

Conf.univ.dr. IOAN HURJUI

